

Beleids- en begrotingstoelichting

LANDBOUW EN TUINBOUW

Begrotingsopmaak 2025

INHOUDSTAFEL

I.	INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	4
II.	OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN.....	5
III.	BELEIDSVELDEN: OVERZICHT TOTALEN PER PROGRAMMA.....	7
V.	BELEIDSVELD I: LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ.....	8
1.	ISE: Thema-overschrijdend	8
1.1	Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement	8
1.2	Operationele doelstellingen	8
1.3	Budgettair kader voor het begrotingsjaar	8
1.3.1	IVA's zonder rechtspersoonlijkheid	9
	Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij.....	9
1.3.2	Overige entiteiten onder toezicht	14
	Entiteit: Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw vzw	14
2.	ISE: Land- en tuinbouw	15
2.1	Prestatie-indicatoren	15
2.2	Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement	16
2.3	Operationele doelstellingen	16
2.4	Budgettair kader voor het begrotingsjaar	33
2.4.1	IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl DAB's)	34
	Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij.....	34
2.4.2	Overige entiteiten onder gezag	51
	Entiteit: Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) – VOI cat. A	51
VI.	BELEIDSVELD II: PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ.....	56
1.	ISE: Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij	56
1.1	Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement	56
1.2	Operationele doelstellingen	56
1.3	Budgettair kader voor het begrotingsjaar	57
1.3.1	IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	58
	Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij.....	58
VII.	APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	59
1.	Apparaatskredieten	59
1.1	Budgettair kader voor het begrotingsjaar	59
1.1.1	IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	59

Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij.....	59
BIJLAGE: LIJST MET AFKORTINGEN	65
BIJLAGE: OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN	66

I. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Voedsel en veiligheid zijn twee primaire behoeften. De oorlog in Oekraïne heeft ons eraan herinnerd hoe cruciaal die zijn; zonder veiligheid of voedsel doet al de rest er niet toe. De voorbije jaren hebben onze landbouwers zich niet altijd even goed begrepen of gewaardeerd gevoeld. Dat resulteerde in grote betogingen en maatschappelijke onrust. Veel van onze boeren hebben het gevoel dat ze het slachtoffer zijn van hun eigen succes: de Vlaming geniet van betaalbaar, veilig en lekker voedsel geproduceerd door een steeds kleinere groep landbouwers, en niemand lijkt nog stil te staan waar ons voedsel vandaan komt. Daarom wil ik benadrukken dat de landbouw een belangrijke strategische sector is en altijd zal blijven.

Tot de 19e eeuw was in onze contreien nog de helft van de beroepsbevolking actief in de primaire sector, vandaag is de agrovoedingsketen nog steeds Vlaanderens grootste industriële werkgever, maar onze land- en tuinbouwers zelf vormen amper anderhalf procent van de beroepsbevolking. Deze bescheiden groep van de actieve bevolking ontzorgt ons drie maal per dag op vlak van onze absolute basisbehoefte. Het is een trend die we in alle ontwikkelde landen zien en te maken heeft met de productiviteitsstijgingen door innovatie in de landbouw.

Tegelijk kampen onze landbouwers met grote uitdagingen. Ze zijn de frontsoldaten in de strijd tegen de klimaatopwarming. Het is hun inkomen dat aan de elementen is blootgesteld, en het is hun bedrijfsvoering die de onmiddellijke impact van een steeds grilliger klimaat moet opvangen. Een verdere verduurzaming blijft dus op de agenda staan, in het belang van de landbouw zelf en in het belang van de hele maatschappij.

De voorbije jaren werden op Europees niveau veel nieuwe doelstellingen en ambities vooropgesteld. Maar als we er niet in slagen deze aanpak te combineren met de rentabiliteit, competitiviteit en het psycho-sociaal welzijn van de ondernemers die het uiteindelijk allemaal moeten uitvoeren, zullen het loze beloftes blijken. Dat gevoel van een ongedekte cheque vertaalde zich uiteindelijk in een brede golf van Europees boerenprotest. Het Europese beleidskader, waaronder het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, moet dan ook blijven evolueren om de Europese landbouw in zijn rijke diversiteit te ondersteunen.

We moeten extra waken over de aantrekkingskracht van het beroep van land- en tuinbouwer, met een bijzonder oog voor de familiale opvolging en jonge zij-instromers. We zullen de administratieve rompslomp moeten terugdringen, zonder onze ambities uit het oog te verliezen, en de overheid meer laten vertrekken vanuit vertrouwen. De landbouwer moet in zijn rol als landschapsbouwer geherwaardeerd worden. Want veel van onze mooiste landschappen zijn net in de dynamiek van de landbouw tot stand gekomen.

De polarisering tussen landbouw en natuur moeten we zien om te buigen, want die zet twee natuurlijke bondgenoten onnodig tegenover elkaar. Wij geloven in een divers Vlaanderen waar landbouw en natuur elk hun plaats krijgen, zoals als in Vlaanderen al eeuwen het geval is.

De inspiratie voor ons beleid zal ik de komende jaren ook zoeken bij de goede landbouwpraktijken: gras groeit niet door er aan te trekken maar door de wortels te voeden.

II. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

De beleidsnota land- en tuinbouw 2024-2029 omvat drie overkoepelende strategische doelstellingen.

1. Een richtinggevende visie op duurzame ontwikkeling van de lokale land- en tuinbouw binnen het toekomstig voedselvraagstuk (2030-2050)

De Europese Unie en Vlaanderen erkennen de cruciale en strategische rol van land- en tuinbouwers en dit zowel op vlak van voedsel, voedselzekerheid als tal van andere diensten ten voordele van de samenleving, de omgeving en het klimaat.

In navolging van het recente eindrapport van de strategische dialoog over de toekomst van de EU landbouw onder leiding van Prof. Em. Peter Strohschneider, kondigde de in wording zijnde Europese Commissie 2024-2029 aan om binnen de 100 dagen na haar aantreden werk te zullen maken van een geactualiseerde visie op landbouw en voeding.

Gezien de hoge verwevenheid van Vlaanderen met de EU en gezien de rechten en plichten die inherent uit het EU-lidmaatschap volgen, zal deze hernieuwde EU-visie ook een leidraad worden voor de toekomst van het voedselproductiesysteem in België en Vlaanderen.

Tegen uiterlijk 1 januari 2026 zal ik, rekening houdende met de hernieuwde EU-visie, ook een Vlaamse visienota opmaken voor onze landbouwsector en het bredere voedselsysteem. Die visie moet weergeven hoe we een rendabel landbouwmodel laten passen binnen de ecologische grenzen van onze regio, duurzaam grondgebruik en wederkerig goed nabuurschap. De Vlaamse landbouwvisie 2030-2050 moet onze land- en tuinbouwers een langetermijnperspectief bieden en bijdragen tot de realisatie van diverse Europese verplichtingen o.a natuur-, klimaat- en milieuverplichtingen.

Bij de opmaak van die visienota zal ik voorzien in een maatschappelijke dialoog met input van betrokken sectoren en het brede publiek, niet in het minst onze land- en tuinbouwers. Ik stel ook een trajectbegeleider aan om deze opdracht mee vorm te geven.

2. Het belang van de Vlaamse land- en tuinbouw verdedigen op het internationaal toneel

De Europese Unie is de eerste en belangrijkste hefboom van het Vlaamse beleid voor de landbouwsector. Een aantal grote kaders zullen de speelruimte voor het landbouwbeleid in Vlaanderen de komende tijd sterk definiëren. Ik denk in de eerste plaats aan het Meerjarig Financieel Kader voor de periode na 2027, de door de nieuwe Europese Commissie op te maken Visie op Landbouw en Voedsel en de herziening van het

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027. Naast deze grote kaders zal de Europese Unie via meer specifieke regelgeving nog meer de agenda bepalen.

Dit zorgt ervoor dat ik in lijn met het Regeerakkoord sterk zal inzetten op een nauwgezette opvolging van de Europese Unie. Dit om de Europese tendensen en beleidsinitiatieven met impact op onze land- en tuinbouw snel te detecteren om zo het Vlaamse beleid te informeren, maar ook om proactief en bij voorkeur in een zo vroeg mogelijk stadium de Vlaamse belangen te verdedigen in het Europees besluitvormingsproces. Om de standpunten van de Vlaamse Regering kracht bij te zetten zorg ik samen met mijn collega landbouw ministers voor een sterke Belgische standpuntvorming en vervolgens naar allianties met andere lidstaten binnen de Raad Landbouw van de EU. Ook met andere relevante EU-instellingen onderhouden mijn administratie en ik goede contacten en bouwen we verder het bestaande netwerk uit. De multilaterale fora zoals Wereldhandelsorganisatie, de Landbouw- en Voedselorganisatie van de Verenigde Naties (FAO) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) volg ik op voor zover zij impact hebben op ons beleidsniveau. Ik zoek hiervoor ook samenwerking met Vlaamse en federale collega's die hier ook in investeren.

Tot slot is het ook van belang om bilaterale relaties verder uit te bouwen. De prioriteit ligt bij de buurlanden en hun nabijgelegen regio's. Verder kunnen ook de lidstaten van de EU belangrijke partners zijn, zeker met het oog op de versterking van de Vlaamse posities in de Raad van de EU. Daar waar het nuttig is, gaan we samenwerkingen aan met landen van buiten de EU.

3. Een moderne, laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor ondernemingen in de primaire sector

In 2025 breng ik zowel overbodige regeldruk als administratieve lasten waarmee landbouwers bij het uitoefenen van hun beroep in aanraking komen, in kaart met als doelstelling deze weg te nemen waar mogelijk. Ook hierbij vertrek ik van de ervaringen van de land- en tuinbouwers om te komen tot een relevante lijst van acties.

Dit wordt gevolgd door een evaluatie waarbij de mogelijkheid om administratieve lasten en regeldruk tot een minimum te beperken in relatie tot de beoogde doelen van het betrokken beleid, objectief tegen het licht wordt gehouden. Ik vraag daartoe ook input aan de Europese, federale en Vlaamse collega's die bevoegd zijn voor de betrokken regelgeving. Voor regels en administratieve lasten afkomstig van lagere overheden, worden de VVP en VVSG bevroegd.

Uiterlijk op 1 januari 2026 leg ik de resultaten van de evaluatie voor aan de Vlaamse regering, samen met een actieplan tot beperking van overbodige regeldruk en administratieve lasten die geen afbreuk doen aan het milieubeschermingsniveau of de doelafstand vergroten.

Digitale interactie met de overheid is daarbij de standaard gezien dit voor alle partijen voordelen biedt. Concreet nemen we hiertoe initiatief tot voorbereiding van een uniek loket voor land- en tuinbouwers gebaseerd op het *only once* principe

III. BELEIDSVELDEN: OVERZICHT TOTALEN PER PROGRAMMA

TOTAAL - LANDBOUW, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	20.000	1.739	0	169.611	147.975
Bijstelling BO 2025	0	2	0	2.079	7.079
BO 2025	20.000	1.741	0	171.690	155.054

PROGRAMMA TJ - LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	20.000	1.739	0	163.991	142.355
Bijstelling BO 2025	0	2	0	1.983	6.983
BO 2025	20.000	1.741	0	165.974	149.338

PROGRAMMA TK - PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	0	0	0	5.620	5.620
Bijstelling BO 2025	0	0	0	96	96
BO 2025	0	0	0	5.716	5.716

V. BELEIDSVELD I: LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

Het beleidsveld Landbouw en Zeevisserij omvat volgende inhoudelijke structurelementen (ISE):

- Thema-overschrijdend;
- Land- en tuinbouw;
- Visserij en Aquacultuur.

1. ISE: Thema-overschrijdend

Dit inhoudelijk structurelement betreft aspecten die niet exclusief toegewezen kunnen worden aan een specifiek ISE binnen het beleidsveld 'Landbouw en Zeevisserij'.

1.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

Voor dit ISE zijn geen specifieke SD opgenomen in de beleidsnota 2024-2029.

1.2 Operationele doelstellingen

Voor dit ISE zijn geen specifieke OD opgenomen in de beleidsnota 2024-2029.

1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

THEMA OVERSCHRIJDEND, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	0	0	0	70	74	144
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	70	74	144

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	3.715	-138	3.577	3.715	-33	3.682
Toelagen (interne stromen (IS))	189	4	193	189	4	193
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR- impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.904	-134	3.770	3.904	-29	3.875
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De verschillende kredietevoluties komen aan bod bij de bespreking van de begrotingsartikelen.

1.3.1 IVA's zonder rechtspersoonlijkheid

Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Ontvangstenartikelen**TG0-9TJXTAC-OW - FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art. 14).

De middelen van het Fonds bestaan uit:

- de administratieve geldboeten en exclusief bestuurlijke geldboeten, in voorkomend geval de vermeerdering hiervan met het economisch voordeel voortvloeiend uit het plegen van de inbreuk, geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- de expertisekosten geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;

- de bijdragen en bestuurlijke geldboeten, geïnd in uitvoering van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor de uitgavenartikelen TG0-1TJX4AC-WT en TG0-1TJX4AC-LO.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	70	0
Bijstellingen BO 2025	0	74	0
BO 2025	0	144	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De raming van de toegewezen ontvangsten 2025 ligt iets hoger dan in 2024 omdat meer ontvangsten worden verwacht in het kader van administratieve handhaving visserij.

Uitgavenartikelen

TG0-1TJG2AU-IS - VILT

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de toelage (interne stroom) aan vzw Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT).

Vzw VILT is een samenwerkingsverband waarin zowel de overheid als privé-organisaties uit de hele agrovoedingsketen participeren. Door middel van communicatie en informatie bevordert en stimuleert VILT op een onafhankelijke manier een betere kennis van en begrip voor de Vlaamse land- en tuinbouw, in de meest ruime zin van het woord. Via een strategisch informatieaanbod richt VILT zich al verscheidene jaren naar volgende relevante doelgroepen: journalisten, politici, land- en tuinbouwers, ambtenaren, onderwijzers, onderzoekers, mensen uit de voedingsindustrie, plattelandsrecreanten en burgers/consumenten. Het belangrijkste medium is de elektronische communicatie.

Op de digitale themazender PlattelandsTV heeft VILT een eigen programma *VILT TeeVee* dat vijf keer per jaar wordt uitgezonden. Actuele topics worden er belicht. Om de vijf jaar laat VILT ook onderzoek uitvoeren naar het imago van de Vlaamse land- en tuinbouw bij het brede publiek.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	189	189
<i>Index</i>	4	4
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2025	193	193
----------------	-----	-----

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

VAK en VEK 2025 worden geïndexeerd met 4 keuro.

TG0-1TJX2AA-WT - WERKING LAND- EN TUINBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat:

- specifieke werkingsuitgaven van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij;
- opdrachten ter versterking van het onderzoeks- en innovatiepotentieel;
- uitgaven voor technische bijstand voor het GLB-SP (o.m. monitoring en evaluatie,...), de uitgaven voor het Vlaams Ruraal Netwerk van het GLB-SP;
- uitgaven voor technische bijstand van het EFMZVA-programma (Visserij).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	3.426	3.426
<i>Index</i>	28	28
<i>Compensaties</i>	-180	-180
<i>Andere bijstellingen</i>	-61	-61
BO 2025	3.213	3.213

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar TG0-1TAX2ZZ-LO	-180	-180	overheveling budget voor het loon van twee VTE wegens <i>in house</i> houden van beleidskennis in plaats van uit te besteden
TOTAAL	-180	-180	

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
actualisatie krediet technische bijstand GLB-SP	-59	-59	
actualisatie krediet technische bijstand EFMZVA-programma	-2	-2	
TOTAAL	-61	-61	

TG0-1TJX2AB-WT - COMMUNICATIE LAND- EN TUINBOUW EN VISSERIJ
Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel is bestemd voor de aanrekening van uitgaven in het kader van het communicatiebeleid van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij (interne en externe communicatie). Het betreft onder meer deelname aan beurzen en evenementen, audiovisuele media, digitale media, communicatiemateriaal, enz ...

Kredietevolucie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	219	219
<i>Index</i>	1	1
<i>Compensaties</i>	0	105
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	220	325

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TG0-1TJX2WB-WT	0	105	Gezien Agriflanders begin 2025 plaatsvindt, worden uitgaven hieraan gerelateerd hoofdzakelijk al eind 2024 vastgelegd en gebeurt de vereffening in 2025. Hierdoor wordt er bijkomend vereffeningkrediet voorzien dat intern gecompenseerd wordt.
TOTAAL	0	105	

TG0-1TJX4AC-LO - FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepaling tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art.14).

De ontvangsten kunnen worden aangewend voor:

- Specifieke werkingskosten in uitvoering van hoofdstuk 3 Controle- en sanctiebepalingen van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- De uitgaven voor het vergoeden van de economische schade, vermeld in artikel 14 van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Dit artikel bevat de looncomponent van de uitgaven en vormt samen met artikel TG0-1TJX4AC-WT de uitgavenartikels bij het ontvangstenartikel TG0-9TJXTAC-OW.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	74	74
BO 2025	74	74

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:**(duizend euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Het team karkasclassificatie van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij houdt toezicht op de naleving van de wettelijke bepalingen inzake de indeling en weging van karkassen van geslachte runderen, varkens en schapen. Het toezicht is gebaseerd op de bepalingen vervat in de specifieke Europese en Vlaamse wetgeving. De statutaire en contractuele personeelsleden van het team karkasclassificatie hebben wettelijke opsporings- en vaststellingsbevoegdheid en oefenen de toezichtsofdracht uit, vermeld in artikel 44 van het decreet van 28 juni 2013. Vanaf 2025 wordt naast een begrotingsartikel voor specifieke uitgaven ook een loonartikel ingesteld, waarmee 1 personeelslid wordt gefinancierd.	74	74	
TOTAAL	74	74	

TG0-1TJX4AC-WT - FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepaling tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art.14).

De ontvangsten kunnen worden aangewend voor:

- Specifieke werkingskosten in uitvoering van hoofdstuk 3 Controle- en sanctiebepalingen van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- De uitgaven voor het vergoeden van de economische schade, vermeld in artikel 14 van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Dit artikel dat de specifieke uitgaven omvat, vormt samen met artikel TG0-1TJ4AC-LO de uitgavenartikels bij het ontvangstenartikel TG0-9TJXTAC-OW.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	70	70
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	70	70

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijziging ten opzichte van 2024.

1.3.2 Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw vzw

VILT vzw is een rechtspersoon die deel uitmaakt van de Vlaamse deelstaatoverheid, door onder sectorale code 13.12 te ressorteren. Aangezien VILT een instelling is die onder de materialiteitsdrempel valt zoals bepaald in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, moet geen begrotingsrapportering opgemaakt worden volgens het ESR 2010-schema.

2. ISE: Land- en tuinbouw

Dit inhoudelijk structurelement heeft betrekking op beleidsinitiatieven en maatregelen die zich rechtstreeks richten tot de landbouwer en/of het landbouwbedrijf. Zowel economische, ecologische als sociale doelen worden daarbij nagestreefd.

Professionalisering van het landbouwondernemerschap staat hierbij centraal. Ook diverse ondersteuningsinstrumenten van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid zijn hieronder vervat.

Het ISE omvat verder specifieke steunmaatregelen voor de bredere agrovoedingsketen (van toelevering tot afzet).

Daarnaast behelst dit ISE ook de ondersteuning van centra en verenigingen die rond land- en tuinbouw actief zijn, zoals praktijkcentra en verenigingen die lokaal genetisch uitgangsmateriaal in stand houden.

Ten slotte valt ook landbouw in relatie tot nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen hieronder: bv landbouw-klimaat, landbouw-milieu, landbouw-voeding, landbouw-ruimte, etc.

2.1 Prestatie-indicatoren

Benaming	(1) areaal waarvoor een agromilieuklimaatmaatregel is aangegaan
Definitie	De indicator omvat het areaal waarop een in het kader van het GLB aangegane agromilieuklimaatmaatregel van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij van toepassing is. Agromilieuklimaatverbintenissen zijn engagementen die gunstig zijn voor natuur/milieu/klimaat en die verder gaan dan het wettelijk kader.
Relevantie	De agromilieuklimaatverbintenissen vormen een onderdeel van het Vlaams GLB-Strategisch Plan. Voor deze maatregelen is er naast Europese ook Vlaamse cofinanciering. Deze maatregelen dragen bij tot verschillende milieu -, klimaat - en biodiversiteitsdoelstellingen. Specifiek gaat het om de volgende agromilieuklimaatmaatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijk grasland naar blijvend grasland • Teelt van meerjarige milieu-, biodiversiteitsvriendelijke en/of klimaatbestendige gewassen • Meerjarige bloemenstrook in de fruitteelt • Onderhoud boslandbouwsystemen Het Vlaams GLB-SP is van start gegaan in 2023.
Berekeningswijze	Via de verzamelaanvraag geeft de landbouwer jaarlijks het areaal aan waarop een agromilieuklimaatverbintenis van toepassing is. Via het monitoringssysteem dat opgezet wordt voor de rapportering in kader van het GLB kan dan het areaal aan verbintenissen worden

	berekend. Dit wordt uniek per maatregel berekend. Vervolgens worden de totalen per maatregel opgeteld.
Bron	Agentschap Landbouw en Zeevisserij
Meetfrequentie	Jaarlijks (voorjaar van jaar N+2)

Benaming	(2) Areaal in omschakeling naar biologische landbouw
Definitie	De indicator omvat het areaal waarvoor in het kader van het GLB een agromilieuklimaatmaatregel 'omschakeling naar biologische landbouw' werd aangegaan.
Relevantie	De omschakeling naar biolandbouw vormt een onderdeel van het Vlaams GLB-Strategisch Plan. Voor deze maatregel is er naast Europese ook Vlaamse cofinanciering. Deze maatregel draagt bij tot verschillende milieu -, klimaat - en biodiversiteitsdoelstellingen en toont de evolutie van omschakeling naar bio-areaal in Vlaanderen aan.
Berekeningswijze	Via de verzamelaanvraag geeft de landbouwer jaarlijks het areaal aan dat in omschakeling is. Via het monitoringssysteem dat opgezet wordt voor de rapportering in kader van het GLB kan dan het unieke areaal aan verbintenissen worden berekend.
Bron	Agentschap Landbouw en Zeevisserij
Meetfrequentie	Jaarlijks (voorjaar van N+2)

2.2 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structuurelement

In de beleidsnota 2024-2029 Land- en tuinbouw zijn voor dit inhoudelijke structuurelement volgende SD's vastgesteld:

- SD1. Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex
- SD2. De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten
- SD3. De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij
- SD4. Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie

2.3 Operationele doelstellingen

- OD 1.1 Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de landbouw

Ondernemerschap betekent kansen zien, kansen benutten en waarde creëren voor jezelf en anderen. Excelleren op landbouwtechnisch vlak is vandaag meestal niet meer

voldoende om zich overeind te houden, van de hedendaagse landbouwer wordt verwacht van meerdere markten thuis te zijn.

Weloverwogen strategische bedrijfskeuzes, die rekening houden met interne en externe invloedfactoren, staan daarbij voorop: welke markt wordt beoogd, hoe wordt de onderneming gefinancierd, hoe reageer ik op lange termijn uitdagingen? enzovoort.

Gezien de diversiteit van de Vlaamse land- en tuinbouwsector is er op deze vragen geen generiek antwoord. Net als in de secundaire en tertiaire sector, waar de primaire sector diverse linken mee heeft, bepaalt marktwerking finaal het marktaandeel van de respectieve bedrijfsmodellen. Die marktwerking heeft de voorbije jaren geleid tot een verscheidenheid aan types en modellen binnen onze Vlaamse landbouw. Een brede waaier aan consumenten- en maatschappelijke verwachtingen, vergt nu eenmaal een ruime diversificatie aan bedrijven en bedrijfstypes om die verwachtingen in te lossen. Ons lokale aanbod is op vandaag heel gevarieerd, wat toelaat om consumptiekeuzes te maken die de eigen consumentenverwachtingen en -waarden reflecteren.

Om landbouwers in hun ondernemerschap te ondersteunen, biedt de Europese Unie diverse ondersteunende instrumenten.

Als het gaat over het opzetten van nieuwe ketens en het afstemmen van vraag en aanbod, overstijgt dit vaak de ondernemingskracht van een individuele landbouwer. Het GLB-instrument "Europese Innovatie Partnerschappen" (EIP) is ideaal om dergelijke samenwerking in de keten te stimuleren en te realiseren. In een EIP-operationele groep gaan landbouwers en andere actoren aan de slag om voor een bepaalde problematiek/opportuniteit een innovatieve oplossing te vinden of een innovatief samenwerkingsverband te ontwikkelen. Het is een ondernemersgedreven samenwerkingsverband dat bestaat uit (actieve) landbouwers, andere actoren uit de agrovoedingsketen, adviseurs, onderzoekers, andere (KMO) ondernemers, innovatie ondersteunende diensten, productenorganisaties, branche-organisaties,...

In 2025 stimuleer ik dat adviesdiensten en vormingscentra nog meer betrokken worden bij EIP, demonstratieprojecten en andere projecten, zodat ze in *pole position* zitten om de opgedane kennis te verspreiden in de brede landbouwsector. De vormingscentra zullen ook via de in het GLB-Strategisch Plan voorziene vormingsprojecten kennis rond prioritaire thema's kunnen bundelen en de landbouwer er op een bevattelijke manier inzicht in geven.

Ondernemen impliceert investeren, wat ik voluit ondersteun via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF). Ik breng de duurzaamheidsimpact van VLIF-steun in 2025 publiek onder de aandacht op basis van een VLIF duurzaamheidsdatabank.

Samen met de minister van Economie maak ik in 2025 werk van de uitrol en bekendmaking van de aangepaste PMV-waARBorgregeling voor landbouwondernemingen, die meer gewaarborgde investeringen moet mogelijk maken binnen de strategische doelstelling duurzame groei van PMV.

Een gebrek aan markttransparantie en informatie-asymmetrie kan leiden tot inefficiënties in markten en oneerlijke concurrentie, doordat partijen met de meest nauwkeurige gegevens een onevenredig voordeel hebben. Sinds 2019 is er in Europa regelgeving van kracht die de rapportage van marktprijzen uitbreidt, met als doel deze asymmetrie te verminderen. Ik zal in 2025 met de sector en de brede agrovoedingsketen bekijken hoe

we dit alles verder kunnen optimaliseren en ga hierover ook in overleg met de Federale overheid.

Om de transparantie van de vleesketen te verhogen, verplicht de EU slachtinrichtingen om karkassen van varkens en runderen in te delen volgens kwaliteitsklasse (aandeel mager vlees en beveesdheid). Die indeling wordt uitgevoerd door erkende indelingstoestellen en/of via visuele beoordeling door erkende classificeerders. Toezicht op deze indeling in de slachthuizen zorgt ervoor dat de veehouders op een meer objectieve manier voor de geleverde kwaliteit vergoed kunnen worden. De huidige Vlaamse regelgeving, waarin heel wat technische en praktische bepalingen van de karkasclassificatie worden geregeld, is aan een actualisatie toe. In 2025 start ik de besprekingen met de sector teneinde uniforme en gedetailleerde data te genereren.

De voorbije decennia werden landbouwondernemingen geconfronteerd met verschillende risico's. Denk bijvoorbeeld aan prijs- en marktrisico's, (acute) aantasting van het consumentenvertrouwen, verontreiniging of contaminatie, ziekten en plagen, uitzonderlijke weersomstandigheden, schade door wild, wijzigende overheidsregels, etc. Om deze risico's zo goed als mogelijk te beheersen, hanteren ondernemingen de cascade 'voorkomen van', 'aanpassen aan' en 'mitigeren van' risico's. Dat biedt echter niet in alle situaties afdoende bescherming. Bij uitzonderlijke crisissituaties die de normale marktwerking ontwrichten en/of kunnen leiden tot een domino-effect van omvallende ondernemingen, voorziet de Europese Unie een aantal crisisinstrumenten die de Commissie *geval per geval* kan activeren. Het is inherent aan dergelijke catastrofische risico's dat ze lastig of niet te voorspellen zijn en maatwerk vergen. Voor risico's die, niettegenstaande ze op individueel bedrijfsniveau catastrofaal kunnen zijn, niet noodzakelijk tot een veralgemeende marktontwrichting uitgroeien, biedt de EU de mogelijkheid om private initiatieven tot risicobeheersing te stimuleren en te steunen. Naar analogie van meerdere lidstaten maakt Vlaanderen hiervan gebruik op vlak van gangbaar vermarktbare weer-gerelateerde teeltrisico's. Er vindt in 2025 een evaluatie plaats van de Brede Weersverzekering waarna eventueel via andere systemen, zoals onderlinge fondsen, ingezet wordt op risicomanagement voor de land- en tuinbouwers waarbij we breder gaan dan enkel weer-gerelateerde risico's. We gaan hiervoor ook in overleg met de sector om een passende oplossing te zoeken.

- OD 1.2 Toegang tot kwaliteitsvolle adviezen en vorming

De Vlaamse landbouwsector wordt gekenmerkt door haar familiale karakter, waarbij eigenaarschap, kapitaal en arbeid worden gedeeld door gezins- of familieleden. Soms aangevuld met externe of tijdelijke arbeidskrachten in functie van seizoenspieken. Dit zorgt voor een grote robuustheid van Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven, maar vraagt ook een specifieke aanpak wat betreft vorming en advies.

Om de bedrijfseconomische kennis te versterken worden de globale bedrijfseconomische resultaten van het boekhoudnet van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, met name het LandbouwMonitoringNetwerk (LMN), in 2025 maximaal ontsloten via de website van het Agentschap en wordt actief ingezet op het verspreiden van de resultaten. En dit voor de diversiteit aan bedrijfstypes en -leiders, met bijzonder aandacht voor jongeren en zij-instromers.

Naast de opleidingsmogelijkheden die via het reguliere (landbouw)onderwijs worden aangeboden, is er een noodzaak tot levenslang leren via onder meer initiatieven tot kennisopbouw- en deling, sensibilisering, opleidingen en specifieke adviesverlening op maat.

Het verder versterken van het AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System) zal de transitie naar een duurzame en veerkrachtige landbouw stimuleren in 2025. Het AKIS of kennis- en innovatiesysteem in de landbouw verwijst naar het geheel van de actoren en organisaties die betrokken zijn bij het genereren, verwerken, opslaan, verspreiden en gebruiken van kennis om problemen in de landbouw op te lossen en te komen tot innovatie.

Ook goede adviezen op het vlak van milieuparameters kunnen de transitie naar duurzame productiemethodes versnellen, denk hierbij aan advisering op het vlak van water (zowel kwalitatief als kwantitatief), bodemkwaliteit, bemesting, emissies, geïntegreerde gewasbescherming, agro-ecologische praktijken, circulaire landbouw, biologische landbouw, diergezondheid en dierenwelzijn de nodige aandacht. Ook hiervoor zullen in 2025 voldoende middelen ingezet worden voor het instrument van de Kennisportefeuille.

De vormingscentra bieden opleidingen aan die zowel het ondernemerschap als de innovatiekracht van onze landbouwers ondersteunen. Ze bieden ook opleidingen aan in kader van duurzame productiemethodes zoals de biologische productie en agro-ecologische praktijken.

- OD 1.3 Inzetten op nieuwe verdienmodellen

Ik maak in 2025 verder werk van het verhogen van het inzicht in bedrijfseigen economische data en leefbare bedrijfsstrategieën. Hierbij onderzoek ik hoe de economische, ecologisch en sociale duurzaamheid hand in hand kunnen gaan. Ook heb ik oog voor strategieën met nog latent groeipotentieel aan vraagzijde.

Het maken van goede bedrijfskeuzes is altijd al belangrijk geweest, maar vandaag is dit meer dan ooit aan de orde door de maatschappelijke verwachtingen en overheidsdoelen die op een relatief korte tijdshorizont moeten ingelost worden. Dit vraagt meer inzicht in de mogelijkheden en bijsturingen op bedrijfsniveau dan dat dit vroeger (bv. over generaties heen) het geval was.

In vorige legislatuur werden via onderzoek door het ILVO een verdienwijzer op economisch vlak en een klimaatscan klimrek op ecologisch vlak ontwikkeld. Ook werd een onderzoeksproject routeplanner melkveehouderij gelanceerd. Dit zijn zeer goede initiatieven, maar het komt er op aan in deze legislatuur hierop verder te bouwen zowel op onderzoeksvlak met bijzondere aandacht voor de toepasbaarheid door landbouwers/adviseurs als op de brede uitrol ervan.

Ik stuur aan op initiatieven en onderlinge samenwerking van onze Vlaamse onderzoeksinstellingen en praktijkcentra. Ik zal de noden en initiatieven van Vlaamse onderzoeksinstellingen op gecoördineerde wijze via o.a. het platform voor landbouw- en voedingsonderzoek communiceren aan de bevoegde minister, gezien de gecentraliseerde middelen voor O&I in Vlaanderen.

- OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren

De generatiewissel en het vinden van voldoende (jonge) starters is één van de grootste uitdagingen die de toekomst van deze strategische sector hypothekeert. Gezien de leeftijd van veel land- en tuinbouwers en het aantal opvolgers dat klaar staat, zal de komende jaren een ware generatiewissel moeten plaatsvinden. Daartoe zullen we voldoende jonge boeren, inclusief zij-instromers, nodig hebben die de toekomst van de land- en tuinbouwsector zullen dragen. Deze beleidsperiode zal cruciaal zijn voor heel wat jonge land- en tuinbouwers.

Heel wat jonge land- en tuinbouwers en starters ervaren de beleidscontext als een grote drempel om in de sector te stappen. Het gebrek aan perspectief en zekerheid doet velen twijfelen. De komende jaren wil ik dan ook consequent zoeken naar manieren om dat perspectief te vergroten, de administratieve lasten te verlagen, de langdurige zekerheid te bieden en het beroep van landbouwer aantrekkelijk te maken. Daartoe start ik in van 2025 met het in kaart brengen van belemmeringen die jongeren en potentiële nieuwkomers ervaren om in het beroep van landbouwer te stappen, om vervolgens via een actieprogramma trachten te mitigeren op domeinen waar we als overheid een impact op hebben.

Om te kunnen blijven rekenen op (jonge) starters in de land- en tuinbouwsector zal ik ook in 2025 de nodige middelen blijven voorzien. Vandaag wordt in het kader van het GLB reeds geïnvesteerd in de instap alsook de eerste jaren op het landbouwbedrijf. Ik zet die steun verder en ga ook in het nieuwe GLB op zoek naar manieren om jongeren maximaal te ondersteunen. In dat kader evalueren we ook het bestaande GLB-instrumentarium voor jonge starters.

Naast jonge boeren die gewoonlijk het familiale landbouwbedrijf overnemen zijn er ook heel wat zij-instromers. Zij stappen vaker in nieuwe, innovatieve verdienmodellen die dicht bij de consument staan. Ook zij ervaren best wat drempels om in te stappen in de landbouwsector. Gezien zij vaker niet opgroeiden op een landbouwbedrijf hebben zij ook andere vormingsnoden. Daartoe zal ik in het vormingsbeleid het vormingsaanbod speciale aandacht hebben voor deze groep.

Jonge land- en tuinbouwers hebben nood aan specifiek beleid voor hun doelgroep, maar eveneens omstandigheden waarin zij kunnen ondernemen. Daartoe zullen we hen betrekken en speciale aandacht voorzien voor deze doelgroep in de onderdelen die voor alle land- en tuinbouwers belangrijk zijn zoals toegang tot grond, een duidelijke toekomstvisie en een beperking van de administratieve lasten.

- OD 1.5 Versterken van de positie van land- en tuinbouwers

Landbouwers opereren in een keten met toeleveranciers en afnemers, maar situeren zich in een zwakke machtspositie. Zowel ten opzichte van hun toeleveranciers als hun afnemers.

In 2025 hou ik de vinger aan de pols op vlak van de federale omzetting en toepassing/handhaving van de EU richtlijn inzake het beteugelen van oneerlijke handelspraktijken in de agrovoedingsketen.

Daarnaast faciliteer en steun ik de oprichting, erkenning en werking van producentenorganisaties (PO). Op vlak van bijkomende financiële ondersteuning van PO voorzie ik mogelijkheden naar projectmatige samenwerkingsondersteuning. Daarnaast zetten we er ook op in dat die samenwerkingsverbanden slagkrachtig kunnen optreden en via diverse kanalen de middelen daartoe kunnen verzamelen.

Sommige landbouwers slagen er in om voor (een deel van) hun productie een eigen markt te creëren via kortere ketens. De korte keten heeft als voordeel dat landbouwers zelf het prijszeggenschap over hun producten kunnen behouden en door het direct contact met de consument ook optreden als ambassadeurs van de landbouw. Om die korte keten initiatieven te bevorderen zal ik dan ook de acties voortvloeiend uit de strategische visienota voor korte keten, die samen met de diverse stakeholders opgemaakt werd in 2022, verder uitvoeren in 2025. Ik versterk de steun voor het logistieke aspect en de vermarkting van de korte keten en we werken eventuele drempels, over beleidsdomeinen heen, verder weg. We stimuleren aanpassingen aan de verwerkingsketen via het GLB voor duurzame landbouwpraktijken. Ook vzw VLAM wordt hier nauw bij betrokken.

Stadslandbouw biedt onbetwistbaar kansen om consument en producent dicht bij elkaar te brengen. Binnen de acties rond de korte keten zal ik dan ook versterkte aandacht hiervoor hebben. In de bestaande GLB-instrumenten zijn vele kansen voor korte keten en stadslandbouw en deze zal ik nog meer onder de aandacht brengen.

- OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor competitiviteit

Om de ketenwerking te verbeteren, creëerde de EU het instrument 'brancheorganisaties' (BO) in de agrovoedingsketen. Mededingingsgewijs fungeren BO als een *safe harbor* om onder bepaalde voorwaarden overeenkomsten te sluiten of feitelijke gedragingen onderling af te stemmen.

In 2025 zet ik het beleid inzake de facilitatie en erkenning van brancheorganisaties onverminderd verder. Ik voorzie ook mogelijkheden voor brancheorganisaties binnen GLB-projectoproepen zoals in het kader van het instrument 'EIP samenwerking'. Daarnaast zetten we er ook op in dat die samenwerkingsverbanden slagkrachtig kunnen optreden en via diverse kanalen de middelen daartoe kunnen verzamelen. Als brancheorganisaties interprofessionele afspraken algemeen (ver)bindend wensen te laten verklaren zal ik hiermee aan de slag gaan en ik zal hen ook adviseren in dit proces.

- OD 1.7 Grond en ruimte om te ondernemen

Grond is een essentiële productiefactor in het kader van de voedselvoorziening voor de bevolking.

In de Vlaamse context is grond evenwel schaars en worden diverse functies en activiteiten nagestreefd, waardoor er een toenemende druk op het agrarisch gebied ontstaat.

In 2025 ga ik van start met het in kaart brengen van welke regulerende en stimulerende mogelijkheden er zijn om grondtoegang voor jonge landbouwers te verbeteren en grondspeculatie te verminderen. Ik kijk daarvoor ook naar buitenlandse voorbeelden. Daarnaast onderzoek ik samen met de Minister van Financiën of er een budgetneutraal systeem kan ontwikkeld worden met een fiscaal gunstregime voor successie- en registratierechten invoert bij de overdracht van grondeigendom gelegen in agrarisch gebied en die gegarandeerd in landbouwgebruik blijven (ook van toepassing bij langdurige pacht).

In 2025 onderzoek ik ook hoe de ongewenste effecten van zonevreemd landgebruik in het agrarisch gebied voorkomen kunnen worden. Zonevreemdheid zorgt immers voor verlies van vruchtbare landbouwgronden met een afname van de beschikbare grond voor voedselproductie, het fragmenteert het agrarisch landschap en zonevreemdheid zorgt voor versnippering van de agrarische structuren én heeft ontegensprekelijk een impact op zone-eigen bedrijvigheid.

De verschillende betrokken diensten zullen ook samen aan de slag gaan om gronden die als landbouwgrond bestemd zijn, en niet gelegen zijn in SBZ of VEN, voor beroepsmatig landbouwgebruik te gebruiken. Waaruit duidelijk moet blijken dat gronden in het ruime agrarische gebied, primair toebehoren aan landbouwers voor agrarisch gebruik.

Om de landbouwgrondprijzen te volgen stel ik het decretaal voorziene observatorium samen zodat de monitoringsactiviteiten kunnen worden opgestart.

Uit de omgevingsanalyse van de beleidsnota blijkt dat de Vlaamse landbouwer gemiddeld 56 jaar oud is en dat velen een onzeker perspectief op familiale overname hebben. Stoppende landbouwers-eigenaars zonder eigen opvolger prefereren vaak dat de tijd en energie die men een loopbaan-of generatieslang stopte in het vruchtbaar maken en houden van percelen, niet verloren gaat. In praktijk blijkt het evenwel vaak niet evident dat dergelijke stoppers in contact komen met zoekende jonge starters. Ik ondersteun daarom in 2025 een initiatief om een sterk forum uit te bouwen waarbij beide partijen elkaar kunnen vinden. Op deze manier stimuleren we ook agrarische reconversie.

Een deel van de landbouwgronden in Vlaanderen is eigendom van lokale besturen. Ik start in 2025 een initiatief om deze besturen bewust te maken van het belang en de mogelijkheden om hun gronden in gebruik te geven van lokale jonge landbouwers en van landbouwers die agro-ecologische landbouwtechnieken toepassen.

- OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal

De Europese Unie werkt aan een verder doorgedreven harmonisering van het beleid inzake de kwaliteitsgaranties van plantaardig uitgangsmateriaal voor de interne markt.

Europese regels ter zake worden omgezet en verder geïmplementeerd van zodra de Europese kaders definitief vastgesteld zijn. Vlaanderen blijft op basis van aanvaardbare risico's verder ijveren voor innovaties zoals nieuwe genomische technieken, zodat die op een veilige en efficiënte manier ingezet kunnen worden.

Ik blijf ook steun verlenen aan de stamboeken en het prestatieonderzoek dat er in de fokkerij door de fokkersverenigingen uitgevoerd wordt, met een bijzondere focus op die diersoorten en categorieën die onder druk staan.

Daarbij zijn lokale rassen van cruciaal belang als bron van genetische diversiteit, die noodzakelijk is om landbouwsystemen aan te passen aan veranderende klimatologische en ecologische omstandigheden en zo bij te dragen aan de veerkracht en duurzaamheid van de landbouw in de toekomst. In 2025 zal ik aan mijn administratie vragen om een eerste aanzet te doen om m.b.t. genetische diversiteit naar een gedegen Vlaamse strategie toe te werken om de genetische diversiteit te bewaren.

- OD 2.1 Landschapszorg en biodiversiteit

Het grootste deel van de open ruimte in Vlaanderen is cultuurlandschap omdat het historisch onder invloed van de mens is ontstaan. Al generaties lang geven onze landbouwers mee vorm aan dit landschap.

Die open ruimte wordt door een groot deel beheerd door land- en tuinbouwers. Gewoonlijk zijn het de landbouwers zelf die heggen en houtkanten onderhouden, aan hakhoutbeheer doen en bomen knotten in het landbouwgebied. Op die manier leveren zij publieke of maatschappelijke diensten die iedereen ten goede komen.

Vanuit Vlaanderen voorzien wij steun voor de aanplant en aanleg van landschapselementen. Die steun voor investeringen leiden daarnaast ook tot een verbetering van de (bodem-)biodiversiteit. Zowel VLIF productieve als niet-productieve investeringen (tot 100% steun) dragen bij tot een verbetering van de biodiversiteit in het landbouwgebied. De bouwstenen van een duurzame landbouw- en voedselproductie, zoals het stimuleren van agrobiodiversiteit en het behouden en duurzame gebruik van genetische hulpbronnen, blijven aandachtspunten.

Ook wat betreft operationele GLB-maatregelen, zoals ecoregelingen, gaat veel aandacht naar biodiversiteit. Heel wat interventies in het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid zoals o.a. de aanleg van bufferstroken of bloemenstroken, ecologisch beheerd grasland, teelt van biodiversiteitsvriendelijke gewassen, mechanische onkruidbestrijding, gewasrotatie, biologische landbouw en boslandbouw spelen hier op in.

Er wordt actief samengewerkt aan beleidsinitiatieven inzake natuur en biodiversiteit met het oog op het onderzoeken van opportuniteiten voor de landbouwsector, zoals bijvoorbeeld de projectoproepen 'Landbouw-Natuur: op zoek naar een win-win' en de soortenbeschermingsprogramma's. Ook in het kader van de CIW wordt constructief gewerkt aan initiatieven inzake behoud van natte natuur en veen, steeds in overleg met de eigenaars/gebruikers.

Op vlak van het nastreven van de instandhoudingsdoelstellingen die voortvloeien uit de Natura2000-richtlijnen en de natuurherstelwet, zal ik ook vanuit mijn bevoegdheid landbouw opdrachten in het kader van de Programmatische aanpak stikstof van nabij laten opvolgen door mijn agentschap. De voorttrekkersrol van dit dossier zit bij het departement Omgeving, maar vanuit de kennis en expertise van het agentschap kunnen zij hier aan bijdragen. Hierbij zie ik een belangrijke rol voor hen op het vlak van begeleiding en

opvolging van onderzoek in het kader van stikstofemissies en landbouwkundige beheermaatregelen. Ook de begeleiding van landbouwers om deze stikstofuitdaging waar te maken op het terrein, zal essentieel zijn. Dit omvat zowel de ondersteuning via advisering, investeringen als het sensibiliseren van de sector om in bepaalde situaties de ingrijpende transitie aan te gaan.

Landbouwers worden geconfronteerd met tal van uitdagingen, en het is cruciaal dat deze in samenhang worden onderzocht en benadert om conflicten tussen beleidsdoelen en praktische uitvoerbaarheid te vermijden. Hierbij denken we aan aspecten zoals broeikasgassen, geur, dierenwelzijnseisen, energie- en waterverbruik. Tegelijk waken we erover dat de doelstellingen haalbaar en betaalbaar blijven zonder afzwakking van het milieubeschermingsniveau of het vergroten van de doelafstand. .

- OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering

Om tegelijk de voedselproductie de stijgende vraag te laten volgen én de omgevingsimpact te beheersen, is het primordiaal om oordeelkundig om te gaan met hulpbronnen zoals natuurlijke of synthetische gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen, grondstoffen, energie, water, ...

Precisielandbouw biedt een mogelijkheid om deze beide doelen tegelijk na te streven. Daarbij krijgen planten of dieren met behulp van technologie, heel nauwkeurig de behandeling die ze nodig hebben. Hiervoor worden verschillende technologieën ingezet zoals GPS, sensortechnologie, ICT en robotisering. Technologie kan helpen bij strategische besluiten op bedrijfsniveau, maar ook bij operationele handelingen op plant- of dierniveau. Zo kan de productie geoptimaliseerd worden en tegelijk duurzaam ontwikkeld.

Biologische processen verbinden met de digitale wereld is één uitdaging, precisielandbouw breed uitrollen in de praktijk is een andere. Hoewel er al behoorlijk wat precisielandbouwtechnologie op de markt is, is het praktijkgebruik nog relatief nieuw. De aanschaf van de technologie vergt hoge investeringen, die niet evident te recupereren zijn. We ondersteunen landbouwers die hierin investeren en toepassen op hun bedrijf of bedrijfsareaal, onder meer via de instrumenten Vlaams landbouwinvesteringsfonds, ecoregelingen, opleiding en advies.

Ik zal in 2025 de ontwikkelingen van het EU-initiatief rond de AgriDataSpace nauwgezet opvolgen, hieraan medewerking verlenen en de ontwikkeling van datadeelsystemen in Vlaanderen faciliteren. In dat licht ben ik verheugd dat Vlaanderen een voorloper is waarbij het data-uitwisselingsplatform '*Djust Connect*' reeds datadeling in de keten ondersteunt.

Daarnaast zal ik via de reguliere GLB-instrumenten inzetten op de verbetering van de data- en digitale geletterdheid van de Vlaamse landbouwers. Daarbij hanteer ik een tweesporenaanpak. Het eerste spoor spitst zich toe op basiskennis en drempelverlaging binnen de sector, het tweede op digitale durf en op pioniers.

De *meten, weten, handelen systematiek* in de land- en tuinbouwsector komt neer op waarnemen, diagnosticeren, beslissen en uitvoeren. Gezien de complexiteit en veelheid van processen en parameters die in de sector spelen, leeft er in het kader van de verdere verduurzaming een nood om de bedrijfseigen data en resultaten op te volgen en op termijn

kan benchmarken met sectorgemiddelden. Dit stelt landbouwers in staat om onderbouwde keuzes te maken met betrekking tot milieu- en klimaatacties en hun duurzaamheidsinspanningen aan te tonen aan ketenpartners. Tijdens de vorige regeerperiode werden in dit kader reeds eerste stappen gezet via de ontwikkeling van het bodempaspoort van landbouwgronden, in 2025 en in de gehele legislatuur wordt dit stapsgewijs verder ontwikkeld.

- OD 2.3 Klimaatslimme landbouw

Klimaatslimme landbouw, inclusief klimaatadaptatie, is het concept waarbinnen getracht wordt om aan de vraag naar voedsel te voldoen door gelijktijdig te werken aan productiemethoden die gepaard gaan met minder broeikasgasuitstoot en te tegelijkertijd werken aan een weerbaardere landbouw in een wijzigend klimaat.

Elk bedrijf is anders, klimaatrobuustheid vereist bijgevolg maatwerk. Bedrijfsspecifiek en -individueel inzicht is daarom primordiaal. De voorbije jaren werd er voor de melkveesector een bedrijfs-klimaatscan ontwikkeld die melkveehouders laagdrempelige informatie en inzichten opleveren op vlak van hun klimaatimpact, verbeterpotentieel identificeren en begeleiden om hen op weg te zetten in de goede richting. Deze scan- en begeleidingstrajecten worden in samenwerking met de sector intensiever uitgerold en verruimd naar andere subsectoren in land- en tuinbouw, en verbreed naar ruimere klimaat-/milieuparameters.

Om enterische emissies te beperken is er de voorbije jaren een toolbox met meerdere maatregelen beschikbaar gekomen, zoals opgenomen in een Convenant Enterische Emissies Rundvee dat werd gesloten tussen de overheid en diverse schakels van de agrovoedingsketen. Ik evalueer dit initiatief en monitor de output van het convenant zodat bijsturing kan gebeuren. Er zal hierbij ook onderzocht worden om het convenant uit te breiden naar alle methaanemissies (incl. mestmanagement).

Landbouwers zijn niet alleen mee verantwoordelijk maar ook het eerste slachtoffer van de klimaatverandering. Ze zijn ook in staat om via hun bedrijfsvoering de klimaatverandering tegen te gaan. Carbon Removals en Carbon Farming (CRCF) zorgt ervoor dat CO₂ uit de atmosfeer vastgelegd wordt of blijft in de bodem, in biomassa, in biomaterialen of in de diepe ondergrond. Landbouwers hebben hierin een absolute sleutelrol, zeker op vlak van koolstofopslag in de bodem. Koolstoflandbouw heeft ook verschillende co-voordelen zoals een verhoogde bodemkwaliteit, veerkrachtige en biodiverse natuur, versterkte groenblauwe netwerken, verhogen van de circulariteit, verminderen van gebruik van fossiele brandstoffen, etc.

Om de opschaling in Vlaanderen mogelijk te maken, zal ik samen met de ministers van Klimaat en Economie een Vlaams Actieplatform Carbon Removals en Carbon Farming samenstellen met vertegenwoordigers van de verschillende belanghebbenden. Het actieplatform zal bijdragen aan de ontwikkeling van een duidelijke Vlaamse visie op koolstofverwijdering en carbon farming in lijn met de Europese verordening terzake. Daarnaast zal het platform de samenwerking, uitwisseling en bundeling van informatie tussen diverse Vlaamse belanghebbenden bevorderen, zodat versnippering van inspanningen en middelen wordt vermeden.

We verankeren de glastuinbouwsector in Vlaanderen die zorgt voor een belangrijke toegevoegde economische waarde en dit op een zeer beperkte oppervlakte van circa 2.000 ha. De glastuinbouw in Vlaanderen bekleedt tevens een specifieke rol op vlak van energievoorziening en klimaat. Deze deelsector is enerzijds verantwoordelijk voor meer dan de helft van het globale primaire energieverbruik door de hele sector, maar tegelijk zorgt ze er voor dat de integrale land- en tuinbouw netto-elektriciteitsproducent is door toepassing van WKK-technologie. Hierbij wordt naast het plaatsen van elektriciteit op en stabiliseren van het openbaar net, ook warmte, licht en CO₂ geproduceerd en in de serre gebruikt. Om verankering van de sector te garanderen in Vlaanderen en de competitiviteit te behouden dient de sector de komende jaren verdere stappen te zetten op vlak van efficiëntie en een duurzamere invulling van de gewasbehoeften op vlak van warmte, licht en CO₂ in de serre. Dit in het licht van een optimaal en functioneel beheer van het kasklimaat. Om hiermee de broeikasgasuitstoot van de sector te verminderen voorzien we meer investeringssteun voor energiebesparende maatregelen en investeringen in hernieuwbare energie voor de glastuinbouw. In deze verankering onderzoek ik samen met de minister van klimaat of steuncertificaten voor warmtekrachtkoppeling in de land- en tuinbouwsector die nu voor een bepaald aantal jaren wordt toegekend, op vrijwillige basis kunnen worden omgezet in steun voor een equivalent aantal vollasturen, zodat de WKKs meer gaan draaien in functie van de marktvraag van stroom (op momenten van piekvraag) en minder op ogenblikken dat er reeds een voldoende groot aanbod aan (fossielvrije) elektriciteit beschikbaar is.

Goed beleid zet niet enkel in op het mitigeren van de klimaatverandering, maar ook op het gecoördineerd en strategisch aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Momenteel bestaan er al een behoorlijk aantal initiatieven die de klimaatbestendigheid van de primaire sector kunnen verhogen, maar die zijn vaak versnipperd en missen soms de opschaling die ze intrinsiek verdienen. Om versnippering tegen te gaan maak ik werk van een land- en tuinbouwbrede kadertekst voor klimaatadaptatie. Ik breng de betrokken stakeholders hiertoe bijeen in 2025. De kadertekst vormt de basis van een actieprogramma waarin we van de partners verwachten dat ze engagementen opnemen.

- OD 2.4 Geïntegreerde gewasbescherming

Net als mensen en dieren ziek kunnen worden door virussen, bacteriën, schimmels of andere plaagorganismen, is dat ook voor planten het geval. Waar de eersten medicijnen krijgen toegediend om te genezen, zijn dat bij planten natuurlijke of synthetische gewasbeschermingsmiddelen.

Het markttoelatingsbeleid voor deze stoffen en middelen evenals de productienormering en gebruiksvoorschriften, betreffen Europese en federale bevoegdheden.

Binnen mijn landbouwbeleid focus ik op het oordeelkundig praktijkgebruik van markt-toegelaten middelen en dit via het concept van geïntegreerde gewasbescherming.

Via onder meer nieuwe regelgevingsinitiatieven, opleidingen, teeltspecifieke waarnemings- en waarschuwingssystemen en certificering van IPM-toepassing, faciliteer ik in 2025 de verdere verduurzaming van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Waarnemingen en waarschuwingen (W&W) vormen de hoeksteen van een geïntegreerde gewasbescherming. Een waarnemings- en waarschuwingssysteem verwittigt de land- en

tuinbouwers op basis van veldwaarnemingen en modellen op welk tijdstip een ziekte of plaag kan optreden en wanneer en hoe die best kan bestreden worden. Via een oproep gelanceerd in 2025 wordt een subsidie toegekend voor het implementeren van dit systeem in de sectoren fruit, aardappelen, suiker- en voederbieten en chicorei, maïs, granen en hop, groenten in open lucht en sierteelt, en dit voor de periode 2025 tot en met 2027. Deze subsidie garandeert dat alle land- en tuinbouwers beroep kunnen doen op de waarschuwingen met het oog op het oordeelkundig en proactief reageren op ziektes en plagen.

Om puntvervuiling te voorkomen, creëer ik een kader dat de aanleg van daartoe bestemde vul- en spoelplaatsen op bedrijven, gekoppeld aan investeringssteun bevordert en neem ik een initiatief om de knelpunten in VLAREM rond de aanleg en vergunning er van aan te pakken.

Aanvullend maken we de toepassing van de meest effectieve drift-reducerende- en bufferende maatregelen van kracht op landbouwpercelen die grenzen aan woonzorgcentra, zorginstellingen, basisscholen en kinderdagverblijven, waarbij ik in flankerende maatregelen voorzie.

De knolcyperus verspreid zich in Vlaanderen, in die mate dat de rendabiliteit van bepaalde teelten en Vlaamse verwerkende nijverheid in gedrang komt als niet gehandeld wordt. Daartoe neem ik in 2025 het initiatief om deze verspreiding verder in kaart te brengen en oplossingen aan te dragen om de knolcyperus onder controle te krijgen en zo mogelijk terug te dringen. Ik verwacht op dit vlak ook dat de private keten verder initiatief neemt om dit collectief aan te pakken en spoor hen hiertoe aan.

- OD 2.5 Gezonde landbouwbodems

Het belang van de bodem voor onze voedselzekerheid is cruciaal om meerdere redenen. Zowel het economisch productiepotentieel als het klimato-ecologisch verduurzamingspotentieel van de sector hangt nauw samen met de biologische, fysische en chemische bodemparameters. De voorbije jaren werd heel wat kennis en inzicht opgedaan op vlak van de interactie tussen de grond, de levende (micro-)organismen die er in leven en teelten die er worden gezaaid of geplant.

Mede dankzij de GLB-steunmaatregelen voor o.a. toepassing van agro-ecologische principes en carbon farming, wordt deze kennis in toenemende mate toegepast in de praktijk.

Er zijn echter nog steeds drempels, of drempelvrees, die de toepassing van bepaalde teelt- en managementtechnieken hinderen. De weg naar een gezonde bodem brengt, zeker de eerste jaren, leerkosten met zich mee, die groter zijn dan de economische opbrengsten gepaard met een gezonde bodem. Haalbaarheid en inpasbaarheid zijn uiteraard ook van belang, maar evenzeer dat landbouwers kunnen leren van collega-landbouwers die er al in slagen om de goede praktijken toe te passen.

Ik neem in 2025 initiatief om meer bewustzijn te stimuleren rond de werking van de bodem in combinatie met teelt- en bodembeheerpraktijken en externe factoren. Ik blijf voorzien in voldoende financiële instrumenten (VLIF-steun, eco en AMKM) die landbouwers ondersteunen om goede teelt -en managementtechnieken toe te passen.

Ik neem ook initiatief om een 'peer-to-peer learning' tussen pionier- en andere landbouwers te stimuleren, waarbij landbouwers die agro-ecologische praktijken toepassen hun ervaringen met elkaar kunnen delen. Ook intermediaire bedrijfsadviseurs, loonwerkers en afnemers van primaire producten (verwerkers) worden hierbij betrokken als doelgroep.

Daarnaast blijf ik in 2025 onderzoeks- en demonstratieprojecten stimuleren en ondersteunen die het verbeteren van de bodemgezondheid beogen. Ook de verdere ontwikkeling van het bodempaspoort zal hiertoe bijdragen.

- OD 2.6 Circulaire landbouw

Van oudsher is landbouw één van de meest circulaire humane activiteiten. Organische stoffen, zoals mest, planten- en voedselresten konden worden ingezet als bodemverbeteraar of veevoer.

Circulaire landbouw focust binnen een bredere duurzaamheidspraktijk op het maximaal sluiten van de kringlopen van hulpbronnen en op het verminderen van externe inputs en streeft naar minimale verliezen van grondstoffen tijdens het productieproces. Dit gebeurt in combinatie met alternatieve inkomstenbronnen zoals de voorziening van grondstoffen voor biogebaseerde toepassingen. Circulariteit is bij uitstek een streefdoel dat niet op het niveau van 1 schakel in de keten, maar over alle schakels en over economische sectoren heen moet worden aangepakt.

In dit proces bewaken we de nodige beleidscoherentie en -afstemming om meer circulaire landbouwpraktijken ingang te laten vinden.

- OD 2.7 Incentiverende verloning van maatschappelijke diensten en goederen

Zoals het woord het ook zelf zegt, zijn maatschappelijke of publieke diensten zaken die gebeuren vanuit de landbouw en die voor de maatschappij of meerdere burgers van belang zijn. Dergelijke diensten worden meestal niet betaald door de markt en vandaar dat de overheid, voor een aantal van deze diensten kan tussenkomen. In de EU gebeurt dat geharmoniseerd via een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat gebaseerd is op het '*aanbieder krijgt*'-beginsel.

Voldoende budget voor het GLB is, zowel op EU-niveau als voor maatregelen waar (co-) financiering van Vlaanderen vereist is, derhalve cruciaal voor de billijke vergoeding van onze land- en tuinbouwers en om een duurzaam landbouwmodel te realiseren.

Ik zal in aanloop naar het GLB post 2027 bij de Europese Unie blijvend aandringen op de mogelijkheden om een strategisch plan op te maken dat maximaal geënt is op de Vlaamse context. We zullen het Vlaams Strategisch Plan GLB post 2027 inhoudelijk afstemmen op

de Vlaamse Landbouwvisie 2030-2050, vooral voor wat betreft de socio-economische als de verschillende gezondheids-, milieu- en klimaatdoelstellingen.

Ik laat het huidige GLB-strategisch Plan 2023-2027 (en voorgaande cycli) evalueren door middel van een externe uitgavendoorlichting. Op vlak van de beleidsmatige GLB-hervorming post 2027 staan wat Vlaanderen betreft volgende prioriteiten voorop: het verzekeren van de voedselvoorziening, het verzekeren van de bestaanszekerheid voor de landbouwbevolking evenals het proportioneel bijdragen aan EU gezondheids-, natuur-, milieu en klimaatdoelstellingen.

Op instrumenteel vlak pleit ik voor effectieve, eenvoudige, duidelijke en aantrekkelijke maatregelen met bijzondere aandacht voor de belangrijkste uitdagingen, maatregelen die inspanningen op vlak van klimato-ecologische doelstellingen vergoeden en meetbaar-behaalde resultaten als bonus verlonen, voor maatregelen gericht op startende landbouwers zoals (herverdelende) inkomenssteun, steun bij generatiewissel, evenals voor maatregelen gericht op opleidingen en innovatie. Hierbij bewaak ik erover dat we de norm niet subsidiëren. Ik ijver bovendien voor een verdergaande flexibiliteit tussen beide -pijlers van het GLB na 2027 en voor een degressieve herverdeling van de basis-duurzaamheidsbetalingen tussen begunstigden.

Daarbij richten we de middelen uit de eerste pijler van het GLB specifiek en exclusief op actieve landbouwers.

Op operationeel vlak zorgen we voor een gebundeld maatregelaanbod aan potentiële deelnemers/instappers en gepaste begeleiding om lasten voor hen te beperken. Ik pleit tevens voor een evaluatie van de EU-regels inzake kortingen op GLB-betalingen bij kleine niet-nalevingen of tekortkomingen. We spitsen de ecoregelingen en tweede pijler maximaal toe op de inspanningen die de Europese landbouwers moeten leveren om de Europese klimaat-, natuur- en milieudoelstellingen te kunnen behalen. We pleiten ervoor dat lidstaten voldoende flexibiliteit krijgen om de subsidievoorwaarden voor basisinkomenssteun van de eerste pijler op regionaal en lokaal niveau te bepalen, met als doel het milieubescherpende effect van die subsidievoorwaarden te versterken. De steunmaatregelen worden meer gebundeld aangeboden met gepaste begeleiding om de lasten voor landbouwers te beperken en om de voortdurende transitie te maken naar duurzame landbouwpraktijken. Engagements binnen de tweede pijler lopen ook voor een langere termijn, waarbij de inspanning op zich vergoed wordt, en het resultaat beloond wordt met bonussen om de beoogde duurzame resultaten te bereiken.

- OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger aanwakkeren

Maatschappelijk is een landbouw waarin boeren een billijk inkomen ontvangen voor het produceren van gezond voedsel en een aantrekkelijk, toegankelijk, biodivers landschap en waarbij de zorg voor proper water, schone lucht en een gezonde bodem vanzelfsprekend wordt, wenselijk.

Terwijl de consensus over de doelstelling groot is, moeten we erkennen dat het debat over de instrumenten om de doelstelling te bereiken polariseerde.

Ook is, op enkele generaties tijd, het bevolkingsaandeel actief in de landbouw drastisch teruggelopen. Het merendeel van de bevolking komt niet langer direct met landbouwers in aanraking. Het gebrek aan rechtstreekse info over wat landbouwers dagelijks doen, hun productiecycli, hun technische en economische uitdagingen, het harde werk ... leidde tot een kloof tussen in- en outsiders.

Communicatie, kennisdeling en -opbouw zijn van cruciaal belang om de kloof tussen boer en maatschappij te dichten als opbouw naar wederzijds respect en depolarisatie. Hier ligt een taakstelling voor individuele landbouwers om actief te investeren in de band met hun lokale gemeenschap (buren, dorp, verenigingsleven) en voor sectororganisaties om een proactief, eerlijk en correct verhaal te brengen om alzo de collectieve communicatieschaarste te remediëren. Ook de Vlaamse overheid heeft hierin een rol te spelen. Via de landbouwcijferwebsite wordt sinds 2021 objectieve data over onze Vlaamse landbouw (en visserij) ter beschikking gesteld aan burgers, studenten, journalisten, onderzoekers. We bieden daarbij ook ruwe datasets aan voor gevorderde gebruikers. In 2025 zal de inhoud van de cijferwebsite over de Vlaamse landbouw worden uitgebreid met bijkomende indicatoren en data.

Ik draag mijn diensten op om een objectieve en betrouwbare bron van neutrale informatie te zijn. Via kwaliteitsvolle, open en proactieve communicatie over het overheidsbeleid op vlak van landbouw en voeding, niet enkel het 'wat' maar ook het 'waarom', streef ik in 2025 naar depolarisatie en kennisopbouw.

Verder zorg ik ervoor dat de beslissing om een hernieuwde structurele dialoog op te zetten tussen de landbouwsector en de leden van de Vlaamse regering ook in 2025 wordt uitgevoerd

- OD 3.2 De landbouwer als zorgverstrekker

Landbouwbedrijven zijn productieve ondernemingen, waarin specialisatie, mechanisatie en efficiëntie centraal staan. Toch zijn landbouwbedrijven door het familiale aspect, de link met de natuurlijke omgeving en de aard van bepaalde taken, ook een ideale omgeving voor zorgbehoevenden. Waar dit in het verleden voor familieleden zorgtaken werden opgenomen binnen het landbouwbedrijf, worden veel landbouwers steeds meer in bepaalde mate ook zorgverstrekkers.

De productieve context maakt het echter soms uitdagend om productie- en zorgtaken te combineren. Landbouwers voeren meer dan een fulltime taak uit. Dat bijkomende engagement om ook zorg te verstrekken wil ik, om zorgactiviteiten volwaardig deel uit te laten maken van de activiteiten op een landbouwbedrijf, dan ook blijven ondersteunen.

Een financiële compensatie voor het opnemen van de zorgfunctie binnen het landbouwbedrijf is dan ook sociaal en maatschappelijk meer dan verantwoord. Om de landbouwers die deze diversificatie-activiteit uitbouwen te ondersteunen in de rol die ze opnemen in de samenleving, wordt ook in 2025 een deel van de inkomstenderving vergoed die gepaard gaat met het verstrekken van deze zorg. Deze steun betreft dus geen steun voor de zorgverlening zelf, maar een compensatie voor de kosten en gederfde inkomsten van de landbouwer (bv. tijdsbesteding).

- OD 3.3 Landbouwers in nood worden niet in de steek gelaten

Uit een enquête 'sociaal welbevinden' die mijn administratie uitvoerde in september 2023, bleek dat de levenstevredenheid bij landbouwers al een decennium lang daalt en ook lager is dan bij de algemene bevolking. Ook ervaren de landbouwers stress, met als belangrijkste oorzaken het veranderende overheidsbeleid en de complexiteit van de regelgeving. De stress leidt tot klachten zoals somberheid, prikkelbaarheid en een moeilijke werk-privé balans, soms overgaand in depressie, burn-out of angst- en paniekaanvallen, zelfmoordgedachten en middelenverslaving.

Psychosociale klachten blijven in de landbouw lang onder de radar en landbouwers hebben vaak minder sociale contacten dan andere beroepscategorieën. Meer dan de helft van de landbouwers is niet geneigd om hulp te zoeken en bij problemen op het bedrijf zal slechts een minderheid zelf de stap zetten naar hulpverlening.

In 2007 werd in dit kader de vzw Boeren of een Kruispunt opgericht, een vereniging die professionele hulp aanbiedt en verleent aan landbouwers in moeilijkheden of een noodsituatie. Ik zet de samenwerking met en ondersteuning van deze vereniging onverminderd verder in 2025. De specifieke sociale plattelandscontext en het welbevinden van onze land- en tuinbouwers blijft een aandachtspunt in de Vlaamse Landbouwvisie 2030-2050.

- OD 4.1 De Vlaamse voedselstrategie als referentie voor een duurzaam voedselsysteem

De Vlaamse voedselstrategie vormt de basis om in Vlaanderen aan een beter voedselsysteem te werken en urgente uitdagingen aan te pakken, en dit op verschillende vlakken: gezondheid, leefmilieu en klimaat, economische en sociale weerbaarheid, innovatie. In de voedselstrategie huldigden we een systeemaanpak, want iedereen, van veld tot vork, is betrokken bij de transformatie van ons voedselsysteem. Het thema overstijgt beleidsdomeinen en omvat vele maatschappelijke en economische actoren. De strategie kon er maar komen door een breed draagvlak te creëren. Er werkte een voedselcoalitie aan mee, bestaande uit vertegenwoordigers van agrovoedingsketen, middenveld, onderzoek en beleid.

In 2025 zetten we in op de verdere uitrol van enkele cruciale elementen van deze strategie binnen het instrumentarium dat we voorhanden hebben of kunnen ontwikkelen.

Om effectief te zijn moet elke speler in het proces van de grootkeuken of overheids catering echter de juiste handvaten krijgen en zijn er goede praktijkvoorbeelden nodig. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij engageert zich om ondersteuning te bieden om dit te realiseren door onder meer: kennisuitwisseling te faciliteren, een lijst met *best practices* op te maken, voorbeelden van communicatie ter beschikking te stellen. Binnen diezelfde filosofie garanderen we ook, in samenwerking met mijn collega bevoegd voor plattelandsbeleid en binnenlands bestuur, dat lokale besturen ondersteuning kunnen krijgen bij de ontwikkeling van een eigen voedselstrategie, met inbegrip van een lokaal grondenbeleid.

- OD 4.2 Gezonde voeding begint bij de jeugd en de overheid zelf

De consumptie van zowel groenten, fruit als zuivel in de Europese Unie onderschrijdt de internationale gezondheidsaanbevelingen. Ook bij ons stelt de Hoge Gezondheidsraad vast dat de consumptie van deze producten ondermaats is.

Binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voorziet de EU een mogelijkheid om financiële steun te verlenen aan kleuter- en lagere scholen die gezonde tussendoortjes verstrekken aan kinderen. In Vlaanderen is dit uitgerold onder de noemer 'Oog voor Lekkers'.

In lijn met mijn ambities op vlak van aankoopbeleid van de Vlaamse overheid willen we ook hier maximaal inzetten op producten die direct of indirect worden afgenomen van biologische lokale en/of andere lokale producenten. De regeling stimuleert ook educatieve maatregelen. Dit kan lessen omvatten, maar kan ook helpen bij het financieren van boerderijbezoeken, schooltuinen, proeverij- en kookworkshops, themadagen en spelen.

Het doel is om kinderen weer in contact te brengen met de landbouw en hen te leren over gezonde eetgewoonten. Ook kwesties als lokale voedselketens, biologische landbouw, duurzame productie of voedselverspilling kunnen aan bod komen. Bij onderwijsactiviteiten kunnen ook leerkrachten en ouders betrokken zijn, aangezien zij rolmodellen zijn voor gezonde eetgewoonten en levensstijlen van kinderen.

Onder meer in het kader overheids catering zal ik samenwerking aangaan met de ministers bevoegd voor het facilitair bedrijf en overheidsopdrachten over het aankoopbeleid van de Vlaamse overheid, waarbij de focus voortaan komt te liggen op producten die worden afgenomen van biologische en andere lokale producenten. Samen moedigen we andere publieke overheden en diensten aan om in navolging hetzelfde te doen in woord en daad. Dit principe zal ook maximaal gehanteerd worden bij de uitrol van de gezonde maaltijden op school.

Zo geven we ook uitvoering aan het Strategisch plan bio 2023-2027 waarin we inzetten op het inspireren, informeren, ondersteunen en stimuleren van overheidsinstellingen om een voortrekkersrol op te nemen in het aanbieden van bioproducten. Dit zal bijdragen aan de ambitie van het strategisch plan bio.

- OD 4.3 Gegarandeerde kwaliteit van landbouwproducten en andere levensmiddelen en correct informeren van de consument

Europese kwaliteitssystemen, waaronder de beschermde oorsprongsbenamingen (BOB), de beschermde geografische aanduidingen (BGA), de gegarandeerde traditionele specialiteiten (GTS) en de biologische productie, die voor het bredere publiek herkenbaar zijn aan hun logo's, bieden meerdere voordelen.

De Vlaamse producten die in binnen- en buitenland geliefd zijn, ons onderscheiden en met veel vakmanschap gemaakt worden moeten we koesteren en in de kijker zetten. De Europese kwaliteitslabels zijn daartoe geschikt. Ze hebben voordelen die zich situeren onder andere op vlak van intellectuele eigendomsrechten en bescherming tegen namaak, het waarborgen van de gegarandeerde kwaliteiten via een lastenboek, handhaving en het

transparant communiceren naar de consument via etikettering met oog op meerwaardecreatie. Een recent voorbeeld hiervan is de "Limburgse vlaai" BGA.

Ik faciliteer sector- en keteninitiatieven in het gebruik van de Europese kwaliteitssystemen voor de productie van Vlaamse of Belgische landbouwproducten, levensmiddelen, wijnen of gedistilleerde dranken. Ik verwacht in 2025 enkele nieuwe erkenningsaanvragen waarbij mijn administratie klaar staat om deze door de procedure te loodsen. Daarnaast wordt ook verder gewerkt aan de dossiers die al in de pijplijn zitten, of die toe zijn aan een actualisering van het lastenboek.

Ook de biologische productie blijven we ondersteunen. Het Europese "Organic Action Plan" beoogt de productie van hoogwaardige biologisch gecertificeerde levensmiddelen met een minimale milieu impact. Het strategisch plan biologische productie zorgt voor een alomvattende strategie voor Vlaanderen en geeft de koers weer voor de komende jaren. De focus ligt er ook op de vraagzijde.

In 2025 zetten we daarom verder in op de in het plan vastgelegde doelstellingen. In het bijzonder op het inspireren, informeren, ondersteunen en stimuleren van overheidsinstellingen en grootkeukens om een voortrekkersrol op te nemen in het aanbieden van bioproducten, zoals in het regeerakkoord bevestigd werd. Ook blijf ik de omschakeling naar de biologische productie stimuleren, via steun aan advies en begeleiding, via ketenondersteuning en bio-onderzoek en via de integratie van kennis in netwerken en het land- en tuinbouwonderwijs om ook de aanbodzijde opnieuw aan te zwengelen.

Het is belangrijk dat zowel producenten als consumenten ten volle kunnen profiteren van de voordelen van deze bestaande kwaliteitssystemen.

2.4 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

LAND- EN TUINBOUW, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	0	0	0	1.669	-72	1.597
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	20.000	0	20.000	0	0	0
Totaal	20.000	0	20.000	1.669	-72	1.597

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	53.003	-5.811	47.192	47.252	4	47.256
Toelagen (interne stromen (IS))	87.084	7.928	95.012	71.199	7.008	78.207
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR- impact)	20.000	0	20.000	20.000	0	20.000
Totaal	160.087	2.117	162.204	138.451	7.012	145.463

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De verschillende kredietevolutes komen aan bod bij de bespreking van de begrotingsartikelen.

2.4.1 IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl DAB's)

Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Ontvangstenartikelen**TG0-9TJGAWA-OL - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit betreft een louter technisch artikel om boekingen te kunnen doen in overeenstemming met het boekhoudschema dat werd uitgewerkt voor de verrichtingen op de orderekening van het Vlaams betaalorgaan. Dit teneinde in de Vlaamse IT-toepassing Orafin op kwartaalbasis een correcte boekhoudkundige weergave van deze transacties te bekomen. Hiertoe is sinds 2021 een OL- (middelen) en LE- (uitgaven) artikel voorzien om de tijdelijke zekerheden in het kader van certificaten voor in- en uitvoer van landbouwproducten correct te kunnen boeken. TG0-9TJGAWA-OL is hierbij het middelenartikel en TG0-1TJG2WA-LE het uitgavenartikel.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	20.000	0	0

Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	20.000	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Naar analogie van vorige jaren wordt een bedrag van 20.000 keuro ingeschreven voor 2025 op dit louter technisch artikel. Het bedrag is gebaseerd op de ontvangen waarborgen in 2020.

TG0-9TJGTWB-OW - TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit zijn EU-ontvangsten ingevolge de deelname van de EU in de kosten verbonden aan opleidingsinitiatieven in de landbouwsector.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In 2025 zijn geen ontvangsten voorzien. Dit artikel moet behouden blijven zolang het bijhorend uitgavenartikel (TG0-1TJG4BW-WT) operationeel is.

TG0-9TJGTWC-OW - FONDS GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de ontvangsten in het kader van het Fonds Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, opgericht bij artikel 34 van het programmadecreet van 29 juni 2007. Aan het fonds toegewezen worden:

- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden bij inbreuken op de GLB-conditionaliteitsvoorwaarden;
- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden bij andere vastgestelde onregelmatigheden;
- Bij debiteuren geïnde nalatigheidsintresten die betrekking hebben op het Vlaams aandeel van de teruggevorderde schuld;
- Bij debiteuren gerecupereerde gerechtskosten;
- Diverse ontvangsten in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;
- Bij debiteuren verbeurdverklarde waarborgen waarbij de opbrengst voor het Vlaams Betaalorgaan is.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	500	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	500	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ontvangsten worden voor 2025 op 500 keuro geraamd. De toegewezen ontvangsten zijn gelinkt aan het uitgavenartikel TG0-1TJG4WC-WT.

TG0-9TJGTWD-OW - FONDS VOOR HET LANDBOUWINFORMATIENETWERK**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel betreft inkomsten van het Informatienetwerk Landbouwboekhoudingen (ILB) in het kader van de uitvoering van het Lambermontakkoord. Het Fonds voor het Landbouwinformatienetwerk werd opgericht bij art. 54 van het programmadecreet van 24 december 2004, gewijzigd bij programmadecreet van 18 december 2009 art. 115.

Het boekhoudnet van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij beschikt over een uitgebreid netwerk van land- en tuinbouwboekhoudingen. Op basis van het selectieplan voor de EU worden de gegevens van de bedrijven overgedragen aan het ILB dat deel uitmaakt van de Europese Commissie. De inkomsten zijn afhankelijk van het aantal opgeleverde boekhoudingen en het tarief dat door de EC betaald wordt per boekhouding.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	111	0
Bijstellingen BO 2025	0	-4	0
BO 2025	0	107	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ontvangsten voor 2025 worden geraamd op 107 keuro. Het bedrag wordt samengesteld uit een voorschot 2024 en het saldo van het boekjaar 2023. De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor het uitgavenartikel TG0-1TJG4WD-WT.

TG0-9TJGTWF-OI - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Bij het programmadecreet BA2022 werd het Vlaams Fonds voor de Landbouw en Visserij uitgebreid met financiering voor uitgaven die betrekking hebben op de cofinanciering vanuit het Vlaams Klimaatfonds voor land- en tuinbouw gerelateerde initiatieven. In de middelenbegroting moest hiertoe een OI-artikel worden ingeschreven.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Voor 2025 zijn geen ontvangsten op dit artikel voorzien.

TG0-9TJGTWF-OW - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Wettelijke basis:

- het decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij, laatst gewijzigd bij decreet van 29 maart 2024;
- Besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2022 tot vaststelling van de retributies voor de toelating of registratie van rassen van land- en tuinbouwgewassen, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal, voor de keuring en controle van dat materiaal en voor de keuring en controle bij de productie van hop en hopproducten, laatst gewijzigd bij het besluit 8 maart 2024;
- koninklijk besluit van 4 juli 2024 houdende vaststelling van de retributies betreffende de opdrachten toevertrouwd aan de Gewesten door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen voor de toepassing van beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	1.058	0
Bijstellingen BO 2025	0	-68	0
BO 2025	0	990	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De raming van de ontvangsten is een globale gezamenlijke inschatting op basis van bovenstaande besluiten. Dit artikel is gelinkt aan de uitgavenartikelen TG0-1TJG4WF-WT, TG0-1TJG4WV-IS en TG0-1TAG4ZY-LO.

Uitgavenartikelen**TG0-1TJG2WA-LE - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit betreft een louter technisch artikel om boekingen te kunnen doen in overeenstemming met het boekhoudschema dat werd uitgewerkt voor de verrichtingen op de orderekening van het Vlaams betaalorgaan. Dit om in de Vlaamse IT-toepassing Orafin op kwartaalbasis een correcte boekhoudkundige weergave van deze transacties te bekomen. Hiertoe is een OL- (middelen) en LE- (uitgaven) artikel voorzien om de tijdelijke zekerheden in het kader van certificaten voor in- en uitvoer van landbouwproducten correct te kunnen boeken.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	20.000	20.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	20.000	20.000

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Naar analogie van vorige jaren wordt een bedrag van 20.000 keuro voorzien.

TGO-1TJG2WA-WT - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

ICT is voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en meer in het bijzonder voor het Vlaams betaalorgaan strategisch en bedrijfs-kritisch. De Europese Unie verplicht alle lidstaten om de bestaande en nieuwe GLB-steunregelingen te beheren via een informatiesysteem, het GBCS (Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem). Dit systeem, het basisinstrument voor de realisatie van het geheel van de strategische doelstellingen van het betaalorgaan, is een superset van onderling verbonden databanken en informatiesystemen. Ten gevolge van de steeds wijzigende Europese regelgeving moet het GBCS continu aangepast worden.

Het Vlaams betaalorgaan verzekert dus ook in 2025 de continuïteit voor de correcte, tijdige en efficiënte uitvoering van de bestaande EU steunregelingen. Om de steun correct en binnen de gestelde deadlines te kunnen berekenen, uitbetalen en boeken is een tijdige opmaak en verwerking van de jaarlijkse verzamelaanvraag van cruciaal belang evenals de ontwikkeling van nieuwe en het onderhoud van bestaande ICT-toepassingen die dit ganse proces ondersteunen.

Op 1 januari 2023 is de EU gestart met een nieuwe programmaperiode van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) naar aanleiding waarvan de ICT-toepassingen van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij verder fundamenteel herwerkt moeten worden. De EC kijkt hier nauwlettend op toe en bij niet-conforme of niet-tijdige betaling van de premies en steun aan de landbouwers worden zware financiële sancties opgelegd aan de lidstaat.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	11.876	11.876
<i>Index</i>	95	95
<i>Compensaties</i>	1.000	1.000
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	12.971	12.971

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TGO-1TJX2WB-WT	1.000	1.000	Interne compensatie uit eigen beleidsmiddelen voor opvang index
TOTAAL	1.000	1.000	

Prestaties van externe informatica-toepassingen aan de GBCS-informaticatoepassingen zijn als een looncomponent te beschouwen. De overeenkomstige IT-raamcontracten zijn onderhevig aan overschrijdingen van de spilindex. In 2023/2024 zijn de nieuwe contracten voor externe informatici in werking getreden en gelden bijgevolg nieuwe geïndexeerde tarieven. De betrokken basisallocatie waarop de aanrekening gebeurt wordt niet geïndexeerd, waardoor noodgedwongen bijkomend krediet via compensatie moet worden ingeschreven om zo voorbij en toekomstige indexaanpassingen op te vangen en om zo de nodige profielen te kunnen blijven behouden.

TGO-1TJG2WE-WT - PREMIESUBSIDIE VOOR EEN BREDE WEERSVERZEKERING IN DE LANDBOUWSECTOR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Land- en tuinbouwondernemers worden geconfronteerd met diverse risico's. De plantaardige productie gebeurt overwegend in open lucht waardoor de weersomstandigheden tijdens het teeltseizoen determinerend kunnen zijn voor de oogst.

Met uitzondering van het risico op hagelschade, waren er tot enkele jaren terug geen verzekeringsproducten op de Belgische markt voor andere risico's die aanleiding geven tot teelt- en oogstschade.

Teneinde de ontwikkeling van een verzekeringsmarkt voor teeltverzekeringen tegen meerdere risico's te stimuleren, werd in uitvoering van artikel 4, 7°, van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid en artikel 24 van het decreet van 5 april 2019 betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door rampen in het Vlaamse Gewest, een subsidieregeling van kracht voor land- en tuinbouwers die een brede weersverzekering afsluiten. Nadere bepalingen zijn opgenomen in het BVR van 19 juni 2019 betreffende de premiesubsidie voor een brede weersverzekering in de landbouwsector.

De subsidieregeling startte met ingang van 1 januari 2020 en loopt tot 31 december 2026. In 2025 wordt een evaluatie uitgevoerd van deze maatregel, indien nodig gevolgd door bijsturing van de modaliteiten.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Voor de financiering van het systeem wordt sinds de begrotingsopmaak 2020 voor maximaal 13 miljoen euro jaarlijks een beroep gedaan op het Vlaams Fonds voor Lastendelging. Indien een tekort wordt vastgesteld in een bepaald jaar wordt dit bedrag met maximaal 7 miljoen euro verhoogd afkomstig van de landbouwbegroting. Indien deze middelen niet zouden volstaan in een welbepaald jaar wordt de financiering van het ontbrekende saldo in de Vlaamse Regering besproken.

Om het luik m.b.t. de landbouwbegroting te voorzien werd een begrotingsartikel gecreëerd vanaf 2020 waarop geen budget wordt ingeschreven.

TG0-1TJG2WI-WT - LANDBOUWRAMP 2019**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel was bestemd voor behandeling van de schadedossiers in kader van de erkenning van de uitzonderlijke zomer van 2019 als landbouwramp.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Alle dossiers zijn afgehandeld en toekomstige rampen worden uitbetaald via het VFLD (Vlaams Fonds voor de Lastendelging). Er is echter nog een procedure lopende bij de Raad van State rond de erkenning. Zolang er hierover geen uitspraak is, blijft het artikel behouden.

TG0-1TJG2WK-WT - RENDAC-SUBSIDIES**Korte inhoud begrotingsartikel:**

De NV Rendac is het door de Vlaamse overheid erkende bedrijf voor de ophaling en oordeelkundige verwerking van gestorven dieren. De jaarlijkse tussenkomst in de ophalings- en verwerkingskosten van NV Rendac (zowel bij professionele landbouwbedrijven, bij particulieren als opvangcentra van wilde dieren) wordt sinds 2022 niet meer vanuit OVAM voorzien, maar vanuit de bevoegdheid Landbouw.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	8.000	8.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	8.000	8.000

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijziging ten opzichte van het bedrag voor 2024.

TG0-1TJG4WB-WT - TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit uitgavenartikel is gekoppeld aan het middelenartikel TG0-9TJGTWB-OW. Het krediet is bestemd om ontvangsten terug te kunnen aanwenden voor de subsidiëring van opleidingsinitiatieven in de landbouwsector.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In 2025 zijn voorlopig geen nieuwe dossiers voorzien.

TG0-1TJG4WC-WT - FONDS GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Wettelijke basis: artikel 34 van het programmadecreet van 29 juni 2007.

Door het fonds toegestane uitgaven:

- Betalingen die niet voor EU financiering in aanmerking komen door overschrijding van betalingstermijnen of plafonds;
- Betalingen waarvoor EU financiering wordt geweigerd in het kader van de conformiteitsgoedkeuring;
- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan moet dragen van niet binnen een bepaalde periode plaatsgevonden invorderingen;
- Gerechtskosten en nalatigheidsintresten bij juridische geschillen aan de tegenpartij te betalen;
- Teruggave van het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mocht inhouden bij vastgestelde onregelmatigheden als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Teruggave van het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mocht inhouden bij inbreuken op de GLB-conditionaliteit als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Teruggave van bij debiteuren geïnde intresten op het Vlaams aandeel als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Uitgaven in het kader van de optimalisering van de werking van het Vlaams Betaalorgaan.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	500	500
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	500	500

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijziging ten opzichte van 2024.

TG0-1TJG4WD-WT - FONDS VOOR HET LANDBOUWINFORMATIENETWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds voor het Landbouwinformatienetwerk werd opgericht via het programmadecreet 2005.

Het Fonds is gemachtigd alle soorten uitgaven te doen die verband houden met de verzameling, analyse en rapportering van de gegevens verzameld in het kader van het Vlaamse Landbouwinformatienetwerk.

De werkingsmiddelen van het Fonds worden gebruikt voor het continue onderhoud en het verder optimaliseren van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	111	111
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-4	-4
BO 2025	107	107

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie raming uitgaven, in overeenstemming met de verwachte ontvangsten.	-4	-4	
TOTAAL	-4	-4	

Gezien de lager geraamde ontvangsten op begrotingsartikel TG0-9TJGTWD-OW, wordt een bedrag van 107 keuro opgenomen als uitgaven voor 2025, wat een bijstelling van -4 keuro inhoudt.

TG0-1TJG4WF-WT - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft verbintenissen op basis van het decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij, laatst gewijzigd bij decreet van 29 maart 2024.

- Kosten m.b.t. de certificering van plantaardig teeltmateriaal i.k.v. de Europese Handelsrichtlijnen (aanschaf keuringsdocumenten en -materiaal, uitbesteding taken en diensten, ...) en de controlevereisten i.k.v. de Europese Plantengezondheidsverordening en Officiële Controleverordening, waardoor er extra controlekosten zijn (laboanalyses, ...);
- Klimaatfondsdossiers
Naar aanleiding van de BA 2022 werd een bijkomende uitgavenpost gecreëerd binnen dit fonds om de uitgaven van de kredieten (cofinanciering) vanuit het Vlaams Klimaatfonds begrotingstechnisch mogelijk te kunnen maken.

Dit artikel vormt samen met artikel TG0-1TJG4WV-WT en TG0-1TAG4ZY-LO de uitgavenkant van de ontvangstenartikelen TG0-9TJGTWF-OW en TG0-9TJGTWF-OI.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	216	216
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	26	26
BO 2025	242	242

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

			(duizend euro)
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie raming uitgaven 2025	26	26	
TOTAAL	26	26	

TG0-1TJG4WV-IS - EV ILVO**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het Eigen Vermogen ILVO ontvangt een jaarlijkse werkingstoelage voor de operationele en logistieke ondersteuning van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij voor wat de kwaliteitscontrole in de plantaardige sector betreft zoals decretaal verankerd in artikel 38, 4°, van het decreet van 23 december 2005 hoedende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006.

Dit houdt concreet in dat ze de officiële rassenproeven uitvoeren, post-controlevelden in het kader van plantaardig teeltmateriaal in opdracht aanleggen en indien nodig bijstand leveren bij het uitvoeren of organiseren van officiële taken (behorend tot het agentschap), zoals de officiële opleidingen of examens voor bedrijfszaadanalisten en/of bedrijfszaadlaboratoria.

Dit artikel vormt samen met artikel TG0-1TJG4WF-WT en TG0-1TAG4ZY-LO de uitgavenkant van het ontvangstenartikel TG0-9TJGTWF-OW en TG0-9TJGTWF-OI.

Kredietevolutie:

			(duizend euro)
	VAK	VEK	
BA 2024	535	535	
<i>Index</i>	0	0	
<i>Compensaties</i>	0	0	
<i>Andere bijstellingen</i>	-52	-52	
BO 2025	483	483	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

			(duizend euro)
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
verlaging kostprijs opdracht EV ILVO	-52	-52	
TOTAAL	-52	-52	

Aanpassing benodigd budget voor 2025 voor de uit te voeren taakstelling.

TG0-1TJG5WW-IS - VLIF

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de toelage in vastleggingskrediet en vereffeningskrediet voor het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voorzien.

Inhoudelijke bespreking zie 'Overige entiteiten onder gezag - Vlaams Landbouwinvesteringsfonds'.

Kredietevolutive:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	86.549	70.611
<i>Index</i>	909	-91
<i>Compensaties</i>	6.000	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	6.000
BO 2025	93.458	76.520

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TGO-1TJX2WB-WT	6.000	0	In het kader van PAS werd een budgettaire impact van 40 miljoen euro ingeschreven voor 2025 voor innovatie in de landbouw. In 2024 was de opdeling van de 40 mio euro voor 2024: 28 mio euro VLIF en 12 mio euro op TGO-1TJX2WB-WT. Voor 2025 wordt dit 34 mio euro voor VLIF en 6 mio euro op TGO-1TJX2WB-WT. 6 mio VAK wordt overgeheveld vanuit begrotingsartikel TGO-1TJX2WB-WT naar het toelageartikel van VLIF.
TOTAAL	6.000	0	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
luik flankerend beleid PAS-innovatie in de landbouw (5): voor 2025 is 40 mio euro voorzien, waarvan 34 mio euro wordt ingeschreven bij het VLIF, wat een bijstelling van 6 mio euro inhoudt in VEK	0	6.000	
TOTAAL	0	6.000	

TGO-1TJX2WB-WT - TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het artikel omvat een ruime waaier aan subsidies die kaderen binnen het landbouw- en tuinbouwbeleid, meer bepaald:

- Zorgboerderijen
- Maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit, boslandbouwsystemen en controlekosten biologische productiemethode
- Subsidie aan Boeren op een Kruispunt vzw
- Praktijkcentra land- en tuinbouw, waarschuwingdiensten
- Subsidies aan fokkerijverenigingen
- Stimulering biologische landbouw
- Demonstratieprojecten
- Operationele groepen EIP (European Innovation Partnerships)
- Allerhande subsidies kaderend in het Vlaamse land- en tuinbouwbeleid
- Landvormingsactiviteiten en advies
- Diensten voor bedrijfsverzorging
- Europese schoolfruitregeling
- Strategisch Plan Bijenteelt
- Uitgaven in kader van de uitvoering van de PAS conceptnota
- Uitgaven in kader van relance - Vlaamse Veerkracht

Een deel van deze maatregelen kaderen binnen het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (2014-2022) dat nog actief is tot eind 2025 en/of in het GLB-Strategisch Plan (2023-2027), waarbij beroep kan gedaan worden op EU-cofinanciering.

→ *Zorgboerderijen*

Deze uitgaven kaderen binnen:

- Decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid
- BVR van 20 december 2013 tot toekenning van subsidies aan land- of tuinbouwers voor de diversificatie naar zorgboerderijactiviteiten
- Ministerieel besluit van 20 december 2013 tot uitvoering van artikel 11, 12, 15, 16, 17 en 18 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 december 2013 tot toekenning van subsidies aan land- of tuinbouwers voor de diversificatie naar zorgboerderijactiviteiten.

→ *Maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit, boslandbouwsystemen en controlekosten biologische productiemethode*

Wettelijk kader:

- Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit
- Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de aanplant en het onderhoud van boslandbouwsystemen
- Controlekosten Bio: Besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011 tot het verlenen van steun voor deelname aan Europees erkende voedselkwaliteitsregelingen.

De maatregelen i.k.v. het GLB-SP kunnen een beroep doen op Europese cofinanciering.

→ *Subsidie aan Boeren op een Kruispunt vzw*

Jaarlijkse subsidie ter ondersteuning van de werking van de vzw Boeren op een Kruispunt.

→ *Praktijkcentra land- en tuinbouw, waarschuwingdiensten*

Voor de praktijkcentra plantaardige productie zorgt de structurele ondersteuning door de Vlaamse overheid voor een versterking van de samenhang tussen de onderzoeksprogramma's van de verschillende praktijkcentra. Het besluit van de Vlaamse Regering van 12 februari 2021 tot subsidiëring van praktijkcentra die actief zijn in het onderzoek, de voorlichting en de ontwikkeling van de plantaardige productie bepaalt de jaarlijkse financiering waarop bepaalde praktijkcentra aanspraak kunnen maken.

→ *Subsidies aan fokkerijverenigingen en aan Paardenpunt Vlaanderen vzw*

Besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 betreffende de fokkerij van voor de landbouw nuttige huisdieren.

Het betreft subsidies aan fokkersverenigingen erkend in het kader van de verbetering van de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten. Subsidies worden ook verleend enerzijds voor het uitvoeren van specifieke taken en anderzijds voor de ondersteuning van de werking van de fokkersvereniging (o.m. rundvee, varkens, paarden en ezels, kleine herkauwers, pluimvee en konijnen, genetische diversiteit).

Daarnaast is er sinds 2021 ook een bijkomende subsidie aan Paardenpunt Vlaanderen voor een loketfunctie voor paardenhouders.

→ *Stimulering biologische landbouw*

Het Strategisch Plan Bio stippelt de strategie uit voor de biologische landbouwproductie in Vlaanderen voor de periode 2023-2027. Het plan geeft invulling aan de bio-doelstelling van de Europese "Van boer tot bord" strategie en formuleert 5*5%-groeiambitie op maat van de Vlaamse biolandbouw. Worden o.m. voorzien in 2025 subsidie aan Bioforum Vlaanderen vzw, projectsubsidies, subsidie CCBT, onderzoeksprojecten bio...

→ *Demonstratieprojecten*

Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot toekenning van subsidies voor sensibiliseringsacties om duurzame landbouw te bevorderen.

Jaarlijks wordt een projectoproep gelanceerd. Deze dossiers worden in het kader van het GLB-SP gefinancierd met Europese middelen.

→ *Operationele groepen EIP (European Innovation Partnerships)*

De subsidie voor operationele groepen kadert binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 over de subsidiëring van operationele groepen in het kader van het Europees Innovatiepartnerschap voor productiviteit en duurzaamheid in de landbouw.

Dit wordt uitgevoerd via projectoproepen. Deze dossiers worden in het kader van het GLB-SP gefinancierd met Europese middelen.

→ *Allerhande subsidies kaderend in het Vlaamse land- en tuinbouwbeleid*

- Landbouweducatie

-
- Nationale Boomgaardenstichting
 - cofinanciering landbouw-gerelateerde Interregprojecten
 - ondersteuning sierteeltsector
 - initiatieven ikv innovatie rond voeding
 - diverse ad hoc subsidies

→ *Landbouwwormingsactiviteiten en advisering*

De naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector zijn een onderdeel van het landbouwwormingsbeleid.

De uitgave kadert binnen:

- decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid
- Besluit van de Vlaamse Regering van 6 oktober 2023 tot toekenning van steun voor de uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie in de landbouwsector.

Deze dossiers worden in het kader van het GLB-SP gefinancierd met Europese middelen.

→ *Diensten voor bedrijfsverzorging*

Wettelijk kader: MB van 6 mei 1998 betreffende de toekenning van toelagen aan de diensten voor bedrijfsverzorging, laatst gewijzigd op 19 mei 2006.

→ *Europese schoolfruitregeling*

Europees wettelijk kader:

- Basisverordening: artikels 23 t.e.m. 25 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten
- Uitvoeringsverordening (EU) 2017/39 van de Commissie van 3 november 2016 tot vaststelling van toepassingsbepalingen voor Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft Uniesteun voor de verstrekking van groenten, fruit, bananen en melk in onderwijsinstellingen
- Gedelegeerde verordening (EU) 2017/40 van de commissie van 3 november 2016 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad, met betrekking tot Uniesteun voor de verstrekking van groenten en fruit, bananen en melk in onderwijsinstellingen en tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 907/2014 van de Commissie Basisverordening financiële aspecten: artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1370/2013 van de Raad van 16 december 2013 houdende maatregelen tot vastlegging van steun en restituties in het kader van de gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten;

Vlaams kader:

- Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2017 betreffende de ondersteuning van de verstrekking van groenten, fruit en melk aan leerlingen in onderwijsinstellingen, artikel 5 en 6, vervangen bij het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 2022.

Voor deze regeling is er tussenkomst met Europese middelen.

→ *Strategisch Plan Bijenteelt*

Dit maakt deel uit van het GLB-SP. In het kader van dit Strategisch Plan voorziet het Agentschap Landbouw en Zeevisserij oproepen voor bijenteeltprojecten.

Financiering vanuit Europa en Vlaanderen volgens een 50-50 verdeelsleutel.

→ *Uitgaven in kader van relance – Vlaamse Veerkracht*

Subsidies in kader van VV projecten worden op dit artikel aangerekend, i.c. VV028, VV029, VV030 en VV033.

Voor deze projecten worden het VEK via herverdelingen uit de centrale relanceprovisie ter beschikking gesteld. In kader van een begrotingsronde worden bijgevolg geen middelen ingeschreven.

→ *Uitgaven in het kader van de PAS conceptnota van 23/2/2022: hoofdstuk 5.2*

In de conceptnota PAS van 23/2/2022 is bij punt 5.2 budgettaire impact 40 miljoen euro ingeschreven voor 2025 voor innovatie in de landbouw. In 2024 was de opdeling van de 40 mio euro voor 2024: 28 mio euro VLIF en 12 mio euro op dit artikel. Voor 2025 wordt dit 34 mio euro voor VLIF en 6 mio euro op dit artikel.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	32.300	26.549
<i>Index</i>	72	72
<i>Compensaties</i>	-7.000	-1.185
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	25.372	25.436

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TG0-1TJX2AB-WT	0	-105	Compensatie van 105.000 euro VEK naar het artikel TG0-1TJX2AB-WT om daar in de nodige VEK te voorzien.
Naar TG0-1TJG2WA-WT	-1.000	-1.000	Interne compensatie om index op te vangen
Van TG0-1TJX2WV-IS	0	-80	Compensatie van 80.000 euro VEK naar artikel TG0-1TJX2WV-IS om daar de nodige VEK te voorzien voor aanrekening van de dossiers.
Naar TG0-1TJG5WW-IS	-6.000	0	In de conceptnota PAS van 23/2/2022 is bij punt 5.2 budgettaire impact 40 miljoen euro ingeschreven voor 2025 voor innovatie in de landbouw. In 2024 was de opdeling van de 40 mio euro: 28 mio euro VLIF en 12 mio

			euro op dit artikel. Voor 2025 wordt dit 34 mio euro voor VLIF en 6 mio euro op dit artikel. 6 mio VAK wordt overgeheveld naar het toelageartikel van VLIF.
TOTAAL	-7.000	-1.185	

TG0-1TJX2WV-IS - EV ILVO

Korte inhoud begrotingsartikel:

→ *Projectsubsidies land- en tuinbouw*

Projectsubsidies waarvan EV ILVO begunstigde is, worden op dit artikel aangerekend, aangezien deze via een IS-artikel moeten verlopen en niet via een WT-artikel (i.c. TG0-1TJX2WB-WT).

→ *Subsidies in kader van relance – Vlaamse Veerkracht*

Projectsubsidies in kader van VV-projecten van landbouw waarvan EV ILVO begunstigde is, worden op dit artikel aangerekend, aangezien deze via een IS moeten verlopen en niet via een WT-artikel.

Voor deze projecten wordt VEK via herverdelingen uit de centrale relanceprovisie ter beschikking gesteld.

→ *Toelagen die vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij worden toegekend aan het EV ILVO*

Daar EV ILVO vanaf 1 januari ondergebracht is onder het beleidsveld Innovatie en niet langer bij Landbouw en Zeevisserij, worden de landbouwgerelateerde toelagen ondergebracht onder dit artikel op afzonderlijke basisallocaties.

Het gaat om

- de EU verplichte datacollectie en adviestaken ter ondersteuning van het Europees Visserijbeleid;
- logistieke en operationele ondersteuning van de kwaliteitscontrole in de plantaardige sector;
- economisch onderzoek duurzame landbouw.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	0	53
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	1.071	1.151
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	1.071	1.204

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TB0-1TFX2LY-IS	1.071	1.071	De toelagen aan het EV ILVO (vroeger artikel KB0-1KFX2EY-IS) werden integraal overgeheveld naar het beleidsveld Innovatie bij de BO 2025 (TB0-1TFX2LY-IS). Afspraak was dat de onderdelen die vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij worden toegekend via compensatie bij BO 2025 recurrent naar de beleidskredieten van het beleidsveld Landbouw en Zeevisserij zouden worden overgeheveld.
Van TG0-1TJX2WB-WT	0	80	raming VEK voor vereffening van projecten EV ILVO die via interne stroom moeten vereffend worden (cf. VCO)
TOTAAL	1.071	1.151	

2.4.2 Overige entiteiten onder gezag

Entiteit: Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) – VOI cat. A

Het VLIF werd opgericht bij decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994. Het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2015 regelt de taken, het beheer en de werkwijze van het VLIF.

Het VLIF ondersteunt de Vlaamse land- en tuinbouw door duurzame investeringen te stimuleren om de structuur van de land- en tuinbouwbedrijven te verbeteren, hun rendabiliteit te verzekeren en de kostprijs te verminderen.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen volgende maatregelen:

- Land- en tuinbouwers
 - o Overnamesteun voor jonge landbouwers
 - o Investeringssteun op land- en tuinbouwbedrijven met inbegrip van PAS-gerelateerde VLIF-investeringen
 - o Steun voor niet-productieve investeringen op land- en tuinbouwbedrijven
 - o Steun voor de ontwikkeling van kleine landbouwondernemingen (uitdovend)
 - o Veranderen van verdienmodel
 - o Projectsteun voor innovaties in de land- en tuinbouw
 - o Steun voor de opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie
 - o VLIF-waarborgregeling
 - o Maatregelen voor (groepen van) actoren binnen het Agrobusinesscomplex (ABC), zoals groepen van landbouwers, (tuinbouw)coöperaties en bedrijven actief in de verwerking en afzet van landbouwproducten
- VLIF-steun aan de agrovoedingssector
- Maatregelen voor praktijkcentra en vergelijkbare instellingen voor praktijkonderzoek: VLIF-steun voor investeringen in de omkaderingssector....

Toelichting VAK

1. Rentesubsidies

Er worden geen nieuwe rentesubsidies meer toegekend, waardoor geen VAK wordt ingeschreven.

2. Kapitaalpremies

Vanaf 2023 is het GLB-SP (2023-2027) in uitvoering. Voor deze programmaperiode wordt gewerkt met een (Vlaams) cofinancieringspercentage van 57% en een EU-tussenkomst (ELFPO) van 43%. Voor elk van deze vijf jaren is eenzelfde Europees bedrag voorzien, waardoor ook de geraamde bedragen voor 2025 grotendeels analoog blijven aan deze voor 2024.

A. Overnamesteun

Voor overnamesteun werd er in totaal 17,9 miljoen euro aan ELFPO-middelen voorzien. Hierop wordt de verhouding 43/57 (Europese/Vlaamse cofinanciering) toegepast. Dan komen we aan een VAK van 5,939 miljoen euro. In 2025 zullen ook nog een (beperkt) aantal dossiers van de vorige periode worden vastgelegd. Voor de dossiers uit de vorige planperiode is het de verhouding 50/50. VAK: 5,939 miljoen euro aan overnamesteun.

B. Investeringssteun

Sinds 2023 worden, in de regel, de eerste drie selectieblokken pas na ontvangst van een bewijs van uitvoering (binnen 2,5 maand na selectie) vastgelegd. Voor het laatste selectieblok is dit niet mogelijk omdat deze anders niet meer in het betrokken jaar zelf kan vastgelegd worden. Door deze werkwijze zal de globale realisatiegraad stijgen. Bovendien wordt gewerkt met VKO's (Vereenvoudigde Kosten Opties) die ook een positieve impact hebben op de realisatiegraad. Voor vastlegging van deze steun wordt 38,361 miljoen euro VAK ingeschreven.

Totaal VAK voor VLIF-kapitaalpremies: 44,3 miljoen euro.

3. VLIF-waarborg

Traditioneel is dit altijd 1.000.000 euro geweest. Het aantal openstaande dossiers voor uitwinning is heel beperkt en bovendien worden er al een geruime tijd geen nieuwe waarborgen verleend, waardoor in 2024 een budget van 500.000 euro VAK werd voorzien. Voor 2025 kan deze verder dalen naar 300.000 euro VAK.

4. Agrovoeding

Om deze investeringen uit te voeren wordt gewerkt via oproepen en voor 2025 worden 2.870.000 euro aan Vlaamse middelen ingeschreven. Ook voor deze maatregel zijn naast de Vlaamse middelen 43% ELFPO-middelen ter beschikking.

5. Omkadering

Voorziene VAK voor oproep in 2025: 3.000.000 euro.

6. Niet-productieve investeringen (NPI)

Sinds 2023 worden, in de regel, de eerste twee selectieblokken pas na ontvangst van een bewijs van uitvoering vastgelegd. Voor de laatste twee selectieblokken is dit niet mogelijk omdat deze anders niet meer in het betrokken jaar kunnen vastgelegd worden. Door deze praktijk zal de globale realisatiegraad stijgen. Bovendien werken we met VKO's die ook een positieve impact hebben op de realisatiegraad. Voorziene VAK: 3.400.000 euro.

7. Ontwikkeling Kleine Ondernemingen (OKO)

Voor OKO verwachten we een dalend verloop tegenover de voorgaande jaren. We rekenen hier op een bedrag van 40.000 euro aan nog toe te kennen steun voor al ingediende steunaanvragen = 20.000 euro VAK. Deze maatregel is uitdovend.

8. Opstart of omschakeling naar een duurzaam verdienmodel

Naast de betalingsmiddelen die vanuit ELFPO worden voorzien (43%), moet ook 57% worden gefinancierd. Om deze investeringen uit te voeren wordt 1.718.000 euro aan Vlaamse middelen ingeschreven om via oproepen deze EU-middelen te kunnen besteden.

9. Innovatieve investeringen

Naast de betalingsmiddelen die vanuit de EU worden voorzien (43%), dienen we ook 57% te cofinancieren. Om deze investeringen uit te voeren zal er 4.248.000 euro aan Vlaamse middelen moeten worden uitgetrokken om via oproepen deze EU-middelen aan te wenden.

10. Interventie

De labo-analysekosten in het kader van de EU-interventie van land- en tuinbouwproducten zijn ten laste van het VLIF. Deze kosten hangen af van de hoeveelheid van het aangekocht product. Dit laatste is moeilijk te voorspellen zodat de 110.000 euro VAK uit het verleden kunnen behouden worden.

11. Klimaatmiddelen

In 2025 worden geen nieuwe klimaatmiddelen ingeschreven binnen het VLIF.

12. PAS-investeringen gerelateerd aan de PAS-provisie (VLIF investeringen AEA stallen)

Elke PAS-investering (luik VLIF), met toewijzing vanuit de PAS-provisie (2022-2024), zoals opgenomen in de conceptnota PAS (d.d. 23/2/2022), wordt met PAS middelen gefinancierd. Er wordt "pm" voorzien voor deze PAS-investeringen in de VLIF-begroting. Het budget zal zodra nodig via herverdeling vanuit de PAS-provisie worden overgeheveld naar het VLIF.

13. PAS: innovatie in de landbouw

In de PAS conceptnota (d.d. 23/2/2022) is 40 miljoen euro voorzien voor innovatie in de landbouw in 2025. Hiervan wordt 34 miljoen euro opgenomen in de VLIF begroting om uitvoering te geven aan PAS-gerelateerde investeringen.

Besluit i.v.m. de vastleggingskredieten VLIF 2025:

93.966.000 euro aan vastleggingskrediet:

- het reguliere vastleggingskrediet BO 2025: 93.458.000 euro (waarvan 909.000 euro index)
- eigen ontvangsten.

Toelichting VEK

1. Rentesubsidies

Er worden geen nieuwe rentesubsidies meer toegekend. Op basis van de (dalende) uitbetalingen van de voorgaande jaren, wordt een VEK van 405.000 euro voorzien.

2. Kapitaalpremies

A. Overnamesteun

Voor overnamesteun worden nog 4.000.000 euro betalingen voor overnamedossiers ingediend onder het PDPO III-programma verwacht. Vlaamse cofinanciering hierin is 50%, waardoor 2.000.000 euro VEK wordt ingeschreven. De overnames in het GLB-SP worden eerst met overgehevelde pijler1-middelen uitbetaald (100% ELFPO).

B. Investeringssteun

Eenzijds zal er voor het PDPO III vermoedelijk nog een bedrag van 52,06 mio euro uitbetaald kunnen worden. Hiervan is er een deel gefinancierd met herstelfondsmiddelen (100% Europees), zodat er slechts 22.235.000 euro nodig is aan Vlaamse cofinanciering. Daarnaast wordt voor Vlaamse cofinanciering (57%) van dossiers voor investeringssteun in kader van het GLB-SP 11.910.000 euro VEK voorzien. Totaal VEK voor investeringssteun = 34.145.000 euro

Totaal: 36.145.000 euro VEK

3. 3. VLIF-waarborg

Zie bovenstaande motivering: 300.000 euro VEK (zie ook VAK)

4. Agrovoeding

Voor agrovoeding verwachten we in 2025 een totaalbedrag van 2.000.000 euro aan uitbetalingen. Met 50% EU-cofinanciering (het betreft dossiers ingediend onder PDPO III) betekent dit dus een VEK van 1.000.000 euro.

5. Omkadering

Voor omkadering betreft dit uitbetaling van lopende dossiers. VEK in 2025: 4.000.000 euro

6. Niet-productieve investeringen (NPI) en Ontwikkeling Kleine Ondernemingen (OKO) NPI

Verwacht wordt dat er in 2025 effectief 6.900.000 euro kan uitbetaald worden waarvan 3.600.000 Vlaams aandeel. Ongeveer 2.500.000 euro VEK voor dossiers die ingediend werden in het kader van het PDPO-III programma, dus met een cofinanciering van 50%. en 1.100.000 euro voor dossiers die vallen onder het GLB-SP (57%).

OKO: Onder het GLB-SP kunnen er geen nieuwe aanvragen meer worden ingediend. Deze maatregel is dus uitdovend. Er wordt nog 60.000 euro aan effectieve steun voorzien, waarvan 30.000 euro Vlaams aandeel.

7. Opstart of omschakeling naar een duurzaam verdienmodel

Dit is een recente maatregel. De geselecteerde landbouwers moeten een traject doorlopen waardoor er een tijdsspanne is tussen het vastleggen en betalen. De eerste betalingen worden verwacht in 2025, maar aangezien er verwacht wordt dat er nog niet veel dossiers in 2025 volledig afgehandeld gaan kunnen worden, wordt slecht 120.000 euro ingeschreven.

8. Innovatieve investeringen

Voor innovaties wordt uitgegaan voor 2025 van maximaal 3.600.000 euro aan betalingen voor dossiers vanuit de programmaperiode 2015-2022. Er zullen in 2025 ook al een paar dossiers van GLB-SP kunnen uitbetaald worden. Hiervoor zijn dus respectievelijk de 50% of 57% aan Vlaamse middelen nodig, zijnde 1.800.000 euro VEK.

9. Interventie

Het betreft de labo-analysekosten in het kader van de EU-interventie van land- en tuinbouwproducten. Daarvoor wordt in vastlegging 110.000 euro voorzien, dus ook in betaling. VEK: 110.000 euro

10. Klimaatmiddelen

In 2025 wordt er geen nieuwe "klimaat"-steun meer toegekend.

11. PAS-Innovatie in de landbouw

Van de in 2024 vastgelegde PAS-middelen voor innovatie in de landbouw, wordt verwacht al ongeveer 5,489 mio euro te kunnen uitbetalen aan investeringen die snel gerealiseerd kunnen worden.

12. PAS-investeringen gerelateerd aan de PAS-provisie (VLIF investeringen AEA stallen)

PAS: elke PAS-investering (luik VLIF), met toewijzing vanuit de PAS-provisie (2022-2024), zoals opgenomen in de conceptnota PAS (d.d. 23/2/2022), wordt met PAS middelen gefinancierd. Er wordt "pm" voorzien voor deze PAS investeringen in de VLIF-begroting. Het budget zal zodra nodig via herverdeling vanuit de PAS-provisie worden overgeheveld naar het VLIF.

Besluit i.v.m. de toelage VLIF 2025:

Totale geraamde uitgaven: 119.620.000 euro

Blijft in saldo op 31 december 2025:

- Interventie: 2.177.000 euro
- Regulier: 7.914.000 euro (klimaatmiddelen, eigen ontvangsten en regulier)
- PAS innovatie in de landbouw: 56.511.000 euro

Benodigde toelage: 76.520.000 euro.

VI. BELEIDSVELD II: PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

Het beleidsveld 'Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij' omvat één inhoudelijk structurelement, nl. Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

1. ISE: Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

Dit inhoudelijk structurelement heeft betrekking op promotie voor hoofdzakelijk primaire producten uit Vlaanderen i.c. promotie voor zuivelproducten, aardappelen, groenten & fruit, vis, vlees, bier, bioproducten, streekproducten, bloemen & planten van bij ons. Deze promotie wordt steeds getoetst aan het duurzaamheidscharter van VLAM. Deze promotie is generiek, los van merk of winkel, en wordt gevoerd in binnen- en buitenland.

In concreto heeft dit inhoudelijk structurelement betrekking op de activiteiten van VLAM vzw.

Het luik promotie van Zeevisserij behoort tot de bevoegdheden van minister Crevits. Hiervoor wordt dan ook verwezen naar de BBT Zeevisserij.

1.1 Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement

In de beleidsnota 2024-2029 Land- en tuinbouw zijn voor dit inhoudelijke structurelement volgende SD's vastgesteld:

- SD5. De producten van onze landbouwers: een lekkere en gezonde reflex voor Vlaanderen en Europa

1.2 Operationele doelstellingen

- OD 5.1 Door marketing en promotie de positie van Vlaanderen als voedsel- en tuinbouwregio versterken

Vlaamse Brede Heroverweging

VLAM zal in 2025 de studie die gebeurde in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging laten actualiseren. In functie van de resultaten zal VLAM in de volgende jaren waar nodig hervormen.

Promotie Binnenland

De binnenlandse focus van VLAM ligt in 2025 op de versterking van de voorkeur voor producten van eigen bodem. Dit gebeurt vanuit de sterkhouders Lekkervanbijons en Groenvanbijons. In 2024 lanceerde VLAM de consumentencampagne 'Lekker van bij ons, de juiste reflex'. Deze wordt in 2025 verder uitgerold, o.a. op online media en via influencers. Naast deze imagocampagne investeert VLAM ook in de verdere uitbouw van www.lekkervanbijons.be.

Extra aandacht gaat naar de Korte Keten. VLAM maakt hierover in 2025 een marktstudie, van waaruit positionering en een concreet actieplan zullen voortvloeien. Speerpunten voor het programma van 2025 zijn de Week van de korte keten in mei en, de doorlopende communicatie www.rechtvanbijdeboer.be, waar consumenten vlot een verkooppunt uit de

korte keten kunnen opzoeken. Daarnaast moedigt VLAM B2B-partners in horeca & retail aan om aankopen in de korte keten te doen en levert VLAM en de inspanningen naar de producenten zelf om hen te ondersteunen in hun communicatie. Zo zullen zij actief begeleid worden om zich te registreren op het B2B-platform 'Lekkervanbijons Connect'.

VLAM versterkt ook de Vlaamse culinaire identiteit vanuit de werking rond Vlaamse traditionele streekproducten. Naast deelname aan events is er doorlopende communicatie vanuit www.streekproduct.be. VLAM zoekt ook actief naar producten die in aanmerking komen voor nieuwe erkenningen om het rijke assortiment verder uit te breiden.

Begin januari trapt VLAM het jaar af op Agriflanders, waar het VLAM-team in dialoog gaat met de achterban én waar de bezoeker kan kennismaken met de campagnes voor Lekker van bij ons en Groen van bij ons. Specifiek voor de Korte Keten etaleert VLAM het project Recht van bij de Boer, zowel naar (mogelijke) licentiehouders als naar het grote publiek.

Samen met B2B-partners zorgt VLAM ervoor dat de voorkeur voor producten van bij ons ook in horeca en retail groeit. De communicatie naar deze groepen vertrekt vanuit www.lekkervanbijons.be/PRO. Specifiek voor horeca-onderwijs bundelt VLAM de krachten van de verschillende productgroepen. VLAM biedt chefs van de toekomst workshops en wedstrijden aan om de troeven van onze lokale producten te benadrukken.

Promotie Buitenland

VLAM trekt samen met de bedrijven en federaties naar interessante handelsmarkten om Vlaanderen als uitmuntende voedsel- en sierteeltregio te promoten. Vanaf 2025 organiseert VLAM deze exportactiviteiten met een nieuw beursconcept, dat wordt ingebed in de Vlaamse branding. Naast de gekende kernmarkten prospecteert VLAM in overleg met exportbedrijven en federaties ook op nieuwe markten. Dit zorgt voor risicospreiding en een verhoogde weerbaarheid van onze bedrijven.

- OD 5.2 Kenniscentrum over consument en markt voor beleid en bedrijfswereld

VLAM blijft fors inzetten op het fundament van zijn werking: het ontwikkelen en delen van kennis via divers marktonderzoek, teneinde impactvolle campagnes te lanceren. De inzichten hiervan worden intensief gedeeld met de leden en beleidsmakers. Zo worden de data van VLAM bijvoorbeeld actief ingezet in het kader van de Vlaamse Voedselstrategie. Gezien jongeren onze consumenten van de toekomst zijn, zal VLAM in 2025 naast het reguliere marktonderzoek ook een specifieke studie opzetten rond de jongerendoelgroep.

1.3 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT),	5.620	96	5.716	5.620	96	5.716

lonen (LO), provisies (PR))						
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR- impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.620	96	5.716	5.620	96	5.716

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De evolutie is het gevolg van indexering van de jaarlijkse werkingssubsidie aan VLAM vzw.

1.3.1 IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Ontvangstenartikelen

Er zijn geen ontvangstenartikelen binnen dit ISE.

Uitgavenartikelen

TG0-1TKG2YA-WT - VLAAMS CENTRUM VOOR AGRO- EN VISSERIJMARKETING

Korte inhoud begrotingsartikel:

VLAM is krachtens het decreet van 7 mei 2004, afgekondigd door het besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005, sedert 1 januari 2006 een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap "Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing". Jaarlijks wordt aan VLAM een subsidie toegekend ter dekking van de werkingskosten, het horizontaal programma en bijzondere accenten en opdrachten inzake beleidsvoering, waarvan VLAM met de uitvoering gelast is.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2024	5.620	5.620
<i>Index</i>	96	96
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	5.716	5.716

(duizend euro)

VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

1.1 Budgettair kader voor het begrotingsjaar

PROGRAMMA TA - TGO - AGENTSCHAP LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	3.910	3	0	52.423	52.423
Bijstelling BO 2025	179	450	0	2.467	2.467
BO 2025	4.089	453	0	54.890	54.890

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De verschillende kredietevolutes komen aan bod bij de bespreking van de begrotingsartikelen.

1.1.1 IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Entiteit: Agentschap Landbouw en Zeevisserij

Ontvangstenartikelen

TGO-9TAXAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit middelenartikel heeft betrekking op:

- algemene ontvangsten voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij;
- EU-gesubsidieerde lonen en werking van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij met toepassing van de afspraken rond boeking van EU-subsidies;
- Technische bijstand - GLB Strategisch Plan - deel landbouw: forfaitair % toegekend van EU-middelen;
- Technische bijstand - EFMZVA-programma: forfaitair % toegekend van EU-middelen.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	3.910	0	0
Bijstellingen BO 2025	179	0	0
BO 2025	4.089	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De bijstelling met 179 keuro heeft betrekking op het onderdeel EU-gesubsidieerde lonen en werking, m.b.t. het controleprogramma Visserij (-35 keuro) en het FSDN-programma (landbouwboekhoudnetwerk) (+214 keuro).

TG0-9TAXTZZ-OI - ONTVANGSTEN INTERNE STROMEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit zijn ontvangsten voor Lonen en andere uitgaven die binnen de Vlaamse Gemeenschap integraal of gedeeltelijk worden (terug)betaald aan het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

De toegewezen ontvangsten van dit middelenartikel zijn aan uitgavenzijde bestemd voor de artikelen TG0-1TAX4ZZ-LO en TG0-1TAX4ZZ-WT.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	450	0
BO 2025	0	450	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Voor 2025 heeft de raming betrekking op het controleprogramma Visserij EFMZVA (42% FIVA-tussenkomst).

TG0-9TAXTZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het betreft volgende ontvangsten:

- Terugbetaling van loonkosten voor personeelsleden door externen (niet EU);
- Terugbetaling van andere uitgaven door externen (niet EU).

De toegewezen ontvangsten van dit middelenartikel zijn aan uitgavenzijde bestemd voor de artikelen TG0-1TAX4ZZ-LO en TG0-1TAX4ZZ-WT.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	3	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	3	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijziging ten opzichte van 2024.

Uitgavenartikelen

TG0-1TAG4ZY-LO - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Met de inwerkingtreding van de Plantengezondheidsverordening (VO 2016/2031) eind 2019 werd het Vlaams Gewest de facto gedeeltelijk bevoegd voor plantengezondheid (naast de federale overheid).

Om invulling en uitvoering te geven aan deze nieuwe taken, keurde de Vlaamse Regering eind 2022 twee nieuwe besluiten goed (BVR van 23 december 2022 tot uitvoering van de Europese plantengezondheidsregels voor het plantaardig teeltmateriaal en BVR van 23 december 2022 tot vaststelling van de retributies voor de toelating of registratie van rassen van land- en tuinbouwgewassen, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal, voor de keuring en controle van dat materiaal en voor de keuring en controle bij de productie van hop en hopproducten, laatst gewijzigd bij het besluit van 8 maart 2024).

Om deze taken te kunnen opnemen was inzet van extra personeel nodig. Dit uitgavenartikel voorziet in de loonkosten van de personeelsleden die in het kader van plantengezondheid werden aangeworven en vormt samen met de artikelen TG0-1TJG4WF-WT en TG0-1TJG4WV-IS de uitgavenkant van de ontvangstenartikelen TG0-9TJGTWF-OW en TG0-9TJGTWF-OI.

Kredietevolutive:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	307	307
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-42	-42
BO 2025	265	265

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
actualisatie personeelskosten	-42	-42	
TOTAAL	-42	-42	

TG0-1TAX2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de kredieten voor de betaling van wedden van de statutaire en contractuele personeelsleden van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en personeelsgebonden uitgaven zoals groeipakket, maaltijdcheques, schoolpremie, vakantiegeld en eindejaarstoelage, woon-werkverkeer.

Dit betreft:

- reguliere loonkosten personeel Agentschap Landbouw en Zeevisserij;
- loonkosten EU gesubsidieerd;
- loonkosten in kader van technische bijstand voor het GLB-Strategisch Plan;
- loonkosten in kader van technische bijstand voor het EFMZVA-programma.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	46.405	46.405
<i>Index</i>	936	936
<i>Compensaties</i>	842	842
<i>Andere bijstellingen</i>	312	312
BO 2025	48.495	48.495

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van TG0-1TJX2AA-WT	180	180	De laatste jaren werd wegens personeelstekort en stijgende werkdruk meer en meer gebruik gemaakt van uitbesteding. Praktijk leert echter dat dit noch goedkoper, noch efficiënter is op langere termijn. Voor beleidsondersteunend werk wordt soms beter beroep gedaan op eigen personeel, waardoor de kennis intern kan worden opgebouwd, eerder dan te veel afhankelijk te zijn van externe opdrachten. Bij uitbesteding is immers ook ondersteuning inhoudelijk vanuit de eigen organisatie nodig. kostprijs 2 VTE A1: 180.000 euro
Van SG0-1SKC2TG-PR	662	662	uitvoering sectoraal akkoord 2020-2022
TOTAAL	842	842	

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
EU-gesubsidieerde lonen (58% EFZMA)	100	100	
FSDN-project: 151.000 euro (95% EU)	151	151	
actualisering berekening lonen technische bijstand GLB-SP	59	59	
actualisering berekening lonen technische bijstand EFMZVA-programma	2	2	
TOTAAL	312	312	

TG0-1TAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Binnen dit artikel kaderen volgende elementen:

- Algemene werkingskosten informatica;
- Algemene werkingskosten;
- uitgaven werkingskosten en aankoop van niet duurzame goederen en diensten voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij;
- Schadevergoedingen aan derden;
- Aankopen en investeringen informatica;
- Andere investeringen;
- EU-gesubsidieerde werking;

- Technische bijstand GLB-Strategisch Plan – luik werking apparaat;
- Technische bijstand EFMZVA-programma – luik werking apparaat.

Kredietevolutive:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	5.708	5.708
<i>Index</i>	41	41
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-72	-72
BO 2025	5.677	5.677

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
EU gesubsidieerde uitgaven: FSDN (95% EU)	63	63	
Actualisatie EU gesubsidieerde uitgaven: 58% EFMZVA voor controleprogramma Visserij	-135	-135	
TOTAAL	-72	-72	

TG0-1TAX4ZZ-LO - LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel is het eerste luik van een variabel krediet gelinkt aan de ontvangstenartikelen TG0-9TAXTZZ-OW en TG0- 9TAXTZZ-OI en is bestemd voor loonkosten waarvoor een tussenkomst door externen gebeurt, maar niet vanwege de EU.

Kredietevolutive:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	109	109
BO 2025	109	109

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Betreft voor 2025:

- Uitbetaling van loonkost voor visserijcontroleurs – luik aandeel FIVA (42% van de loonkost)

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
actualisatie verwachte loonuitgaven voor 2025	109	109	
TOTAAL	109	109	

TG0-1TAX4ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel is het tweede luik van een variabel krediet gelinkt aan de ontvangstenartikelen TG0-9TAXTZZ-OI en TG0-9TAXTZZ-OW en is bestemd voor uitgaven waarvoor een terugbetaling door externen gebeurt, maar niet vanwege de EU.

Het betreft uitgaven voor:

- werkingskosten: 3.000 euro
- werkingskosten controleurs Visserij vanuit FIVA (42%)
- IT kosten controleprogramma visserij vanuit FIVA (42%).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2024	3	3
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	341	341
BO 2025	344	344

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
uitgaven voor werkingskosten en IT kosten voor het controleprogramma visserij die worden terugbetaald vanuit FIVA (42%)	341	341	
TOTAAL	341	341	

BIJLAGE: LIJST MET AFKORTINGEN

beleidsdomein WEWILS: beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

EFMZVA: Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur

EIP: Europees Innovatie Partnerschap

ISE: inhoudelijk structurelement

GLB: Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

VILT: Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw vzw

VLAM: Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing

VLIF: Vlaams Landbouwinvesteringsfonds

VOI: Vlaamse openbare instelling

BIJLAGE: OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN

Soort initiatief	Aard	Titel	Korte omschrijving	Planning	Adviezen of raadplegingen	Betrokken instanties VO
Land- en tuinbouw (ISE)						
Overkoepelende strategische doelstellingen						
OSD 1. Een richtinggevende overheidsvisie op duurzame ontwikkeling van de lokale land- en tuinbouw binnen het toekomstig voedselvraagstuk						
OSD 2. Het belang van de Vlaamse land- en tuinbouw verdedigen op het internationaal toneel						
OSD 3. Een moderne laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor ondernemingen in de primaire sector						
Beleidsevaluatie	Evaluatie		Regeldruk en administratieve lasten waar landbouwers bij het uitoefenen van hun beroep mee in aanraking komen, in kaart te brengen en te evalueren (o.a. mate van overbodigheid en vereenvoudigbaarheid in relatie tot de beoogde doelen van het betrokken beleid). Tijdens het eerste jaar van de regeerperiode leg ik een actieplan tot beperking van overbodige regeldruk en administratieve lasten voor aan de regering.	2024-2025		

Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Verzameldecreet	<p>Het decretaale LV kader wordt doorheen de legislatuur geactualiseerd. Er wordt o.m. voorzien in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een decretaal kader dat de modaliteiten voor het opvragen van de gebruikersgegevens van landbouwers door de eigenaars van de betrokken percelen regelt; - een decretaal kader dat deelname aan door en voor het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ingerichte examens regelt. - uitbreiding van de mogelijkheden voor het aanwenden van de door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij geïnde administratieve geldboetes 	Voor einde legislatuur		
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering houdende een generiek callsysteem inzake het landbouwbeleid	Voor materies waar geen specifieke regeling is voorzien zal een generiek kader worden uitgewerkt dat toelaat op ad hoc basis oproepen te lanceren op	Voor einde legislatuur		

			een zo uniform mogelijke manier.			
SD 1 - Een leefbare en bloeiende landbouwsector als essentiële schakel binnen een sterk agrovoedingscomplex						
OD 1.1 - Bevorderen van veerkrachtig ondernemerschap in de land- en tuinbouw						
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	BVR kader crisissteun	Er wordt onderzocht of een generieke kaderregeling kan worden uitgewerkt die het mogelijk moet maken om bij crisissen snel de gepaste ondersteuning te bieden. Bij een positieve conclusie wordt de kaderregeling uitgewerkt.	Voor einde legislatuur	SALV	
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	BVR Risicomanagement	Er wordt voorzien in een steunkader voor het stimuleren van risicomanagement voor de land- en tuinbouwers dat breder gaat dan enkel weersrisico's.	Voor einde legislatuur	SALV	
Wijziging decreet	Regelgeving	Wijziging van het decreet van 5 april 2019 houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest	In functie van de evaluatie in 2025 van de brede weersverzekering wordt onderzocht of het decreet wordt aangepast.	2025	SALV	
Wijziging besluit	Regelgeving	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juni 2019 betreffende de premiesubsidie voor een	In functie van de evaluatie in 2025 van de brede weersverzekering wordt onderzocht of het besluit wordt aangepast.	2025		

		brede weersverzekering in de landbouwsector				
Wijziging besluit	Regelgeving	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot vaststelling van de voorschriften voor de rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid	Het bestaande kader wordt technisch en beperkt inhoudelijk gewijzigd.	2024-2025		
Wijziging besluit	Regelgeving	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit	Het bestaande kader wordt technisch en beperkt inhoudelijk gewijzigd.	2024-2025		
OD 1.2 Toegang tot kwaliteitsvolle bedrijfsadviezen en vorming						
OD 1.3 Inzetten op diverse verdienmodellen						
OD 1.4 Generatiewissel en (jonge) starters faciliteren						
OD 1.5 Versterken van de positie van de land- en tuinbouwers						

Wijziging besluit	Regelgeving	Wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 november 2022 over de gemeenschappelijke ordening van de markten in de sector groenten en fruit over de gemeenschappelijke ordening van de markten in de sector groenten en fruit	Het bestaande kader wordt technisch en beperkt inhoudelijk gewijzigd.	2024-2025		
OD 1.6 Keten(samen)werking als fundament voor de competitiviteit						
OD 1.7 Grond- en ruimte om te ondernemen						
OD 1.8 Hoogkwalitatief uitgangsmateriaal						

Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering productie en handel van bosbouwkundig teelmateriaal	In functie van een eventuele goedkeuring van nieuwe verordening bosbouwkundig teeltmateriaal	Voor einde legislatuur		ANB
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering productie en handel van plantaardig teelmateriaal	In functie van een eventuele goedkeuring van nieuwe verordening plantaardig teeltmateriaal	Voor einde legislatuur		

Wijziging regelgeving	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 mei 2006 betreffende de loontriage van zaden van bepaalde soorten van landbouwgewassen die bestemd zijn om te worden ingezaaid	Het bestaande kader wordt geactualiseerd.	Voor einde legislatuur		
SD 2 De landbouwer als leverancier van publieke goederen en diensten						
OD 2.1 Landschap en biodiversiteit						
OD 2.2 Precisielandbouw, data en digitalisering						
OD 2.3 Klimaatslimme landbouw						
OD 2.4 Geïntegreerde gewasbescherming						
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over de toepassing van geïntegreerde gewasbescherming door landbouwers en loonwerkers in de landbouw	Het bestaande besluit wordt vervangen door een nieuwe regeling met een aangepast toepassingsgebied en een juridische verankering van de algemene beginselen en de concrete IPM-vereisten.	Deze legislatuur	SALV	Beleidsdomein Omgeving
OD 2.5 Gezonde landbouwbodems						
OD 2.6 Circulaire landbouw						
OD 2.7. Incentiverende verloning van maatschappelijke diensten en goederen						

SD 3. De landbouw draagt bij aan de sociale stabiliteit van de maatschappij						
OD 3.1 Kennis, begrip en wederkerigheid tussen boer en burger aanwakkeren						
OD 3.2 De landbouwer als zorgverstreker						
OD 3.3 Landbouwers in nood worden niet in de steek gelaten						
SD 4. Duurzame voedselconsumptie als gangmaker van de voedselproductie						
OD 4.1 De Vlaamse voedselstrategie als referentie voor een duurzaam voedselsysteem						
OD 4.2 Gezonde voeding begint bij de jeugd en de overheid zelf						
OD 4.3 Gegarandeerde kwaliteit van landbouwproducten en andere levensmiddelen en het correct informeren van de consument						
Wijziging besluit	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2022 over de bescherming van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen van landbouwproducten en levensmiddelen, en de gegarandeerde traditionele specialiteiten voor landbouwproducten en levensmiddelen	Het bestaande kader wordt technisch en beperkt inhoudelijk gewijzigd.	2024-2025		